

Een alfabetisch en thematisch overzicht van alle rubrieken die de Toolkit Afvalcommunicatie vormen:

Thema	Pagina
Afvalcommunicatie	7
Tabel afval huishoudens	8
Afvalkringloop/auto-onderdelen	11
Afvalkringloop/vloerbedekking	16
Papierkringloop	15
Afvalmanagement	29
Afvalmanagement bij evenementen	36
Afvalmanagement/papierbesparing	7
Afvalpreventie	4
Afvalpreventie/verpakkingen	5
Afvalscheiding/algemeen	9
Afvalscheiding/afvalscheidingstekens	12/13
Afvalscheiding/batterijen	24
Afvalscheiding/glas	22
Afvalscheiding/grof vuil	31
Afvalscheiding/hergebruik apparaten	9
Afvalscheiding/hergebruiklogo's	14
Afvalscheiding/KCA	19
Afvalscheiding- en inzameling/KCA	18
Afvalscheiding- en kringloop/bouw	6
Afvalscheiding/luierecycling	17
Afvalscheiding/mobieltjes	25
Afvalscheiding/papier	30
Afvalscheiding/papier en karton	10
Afvalscheiding/recycling papier en karton	5
Afvalscheiding/rubber	28
Afvalscheiding/verpakkingsglas & porselein	23
Afvalscheiding/woordzoeker	31
Een tweede leven	3
GFT-bak	33
GFT-inzameling	32
Hergebruik/bouwmaterialen	38/39
Hergebruik/papier	20
Houtbesparing	11
Papierbesparing	21
Katoen	27
Kleding	26
Kunststof verpakkingsafval	37
Afvalrecycling/batterijen	25
Aluminiumrecycling	35
KCA- en blikrecycling	35
Kurkinzameling- en recycling	34
Vlakglas/afvalrecycling	23

Toolkit

milieu communicatie

Cd-romabonnement 2006
Abonnees kunnen alle communicatiemiddelen van de Toolkit ook digitaal ontvangen via een aanvullend cd-rom abonnement. U krijgt dan 4 cd-roms per jaar met alle teksten en afbeeldingen. De Toolkitteksten per e-mail zijn gratis voor abonnees.

Abonnementsvoorwaarden 2006

- Een abonnementsperiode begint op 1 januari en is gelijk aan 1 kalenderjaar.
- De abonnementsperiode wordt elk jaar stilzwijgend met 1 jaar verlengd.
- Opzegging van een abonnement moet schriftelijk en uiterlijk twee maanden voor aanvang van een nieuwe abonnementsperiode gebeuren.
- Geabonneerde gemeenten en andere overheden mogen de Toolkit Milieucommunicatie tijdens de abonnementsperiode intern en extern gebruiken om het milieubef van hun doelgroepen te vergroten. Ze mogen het niet aan derden aanbieden, behalve aan lokale media.
- Andere geabonneerde organisaties, zoals bedrijven en instellingen, mogen Toolkit Milieucommunicatie tijdens de abonnementsperiode intern gebruiken om het milieubef van hun werknemers te vergroten.
- Abonnees mogen de inhoud niet gebruiken voor commerciële doelen.
- Abonnees moeten bij gebruik van teksten én beeldmateriaal de bron aangeven, op de manier zoals die is aangegeven bij het betreffende materiaal.

Abonnementskosten 2006

- Organisaties met maximaal 1010 medewerkers betalen € 109,- (excl. 6% BTW) per jaar.
- Organisaties met meer dan 1010 medewerkers betalen € 0,10 p.p. (excl. 6% BTW) per jaar.
- Organisaties met meer dan 10.000 medewerkers: prijs op aanvraag.
- Aanvullend cd-rom abonnement € 40,- (excl. 19% BTW) per jaar.

Colofon
Toolkit Special Afvalcommunicatie is een uitgave van stichting Milieunet. Prijs € 99,- (ex. 19% BTW). Inclusief CD-rom met alle afbeeldingen en teksten.

Teksten:
Jasper van den Broek, Erik van Erne, Monique Leeuwis, Albert van Loon, Edmée Smitsaert.

Eindredactie: Edmée Smitsaert

Opmaak: Stichting Milieunet

Druk: Design & Publish

Redactieadres:
Stichting Milieunet
Ondiep Zuidzijde 2-d
3551 BW Utrecht

tel. 030 243 53 03
e-mail info@stichtingmilieunet.nl
www.stichtingmilieunet.nl

Stichting Milieunet is een non-profit organisatie die zich richt op gedragsverandering door communicatie over natuur, milieu, milieuzorg, duurzaamheid, leefbaarheid, mensenrechten en arbozorg.

De kant-en-klare communicatiemiddelen in deze Toolkit Special Afvalcommunicatie zijn rechtevrij te gebruiken zolang deze niet worden ingezet voor commerciële doeleinden.

Special Afvalcommunicatie

milieu communicatie

Kant en klare communicatiemiddelen

De redactie betracht grote zorgvuldigheid bij het samenstellen van de informatie. De redactie is echter niet verantwoordelijk voor de volledigheid, juistheid en actualiteit van de informatie en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele directe of indirecte schade als gevolg van de activiteiten die door een abonnee worden ondernomen op basis van de informatie in de Toolkit.

Wat vindt u in deze Special?

- Afvalpreventie
- Afvalcommunicatie
- Afvalscheiding
- Hergebruik en recycling
- Afvalmanagement
- Loesje
- Alle afvalscheidingstekens (VROM)

en verder:

- Diverse rubrieken: aluminium, KCA, rubber, GFT, papier, hout, batterijen, luiers, kleding en katoen, e.a.

Toolkit

Een alfabetisch en thematisch overzicht van alle rubrieken die de Toolkit Afvalcommunicatie vormen:

Thema	Pagina
Een tweede leven	3
Afvalpreventie	4
Afvalpreventie/verpakkingen	5
Afvalscheiding/recycling papier en karton	5
Afvalscheiding- en kringloop/bouw	6
Afvalcommunicatie	7
Afvalmanagement/papierbesparing	7
Tabel afval huishoudens	8
Afvalscheiding/hergebruik apparaten	9
Afvalscheiding/papier en karton	10
Afvalkringloop/auto-onderdelen	11
Houtbesparing	11
Afvalscheiding/afvalscheidingstekens	12/13
Afvalscheiding/hergebruiklogo's	14
Papierkringloop	15
Afvalkringloop/vloerbedekking	16
Afvalscheiding/luierrecycling	17
Afvalscheiding- en inzameling/KCA	18
Afvalscheiding/KCA	19
Hergebruik/papier	20
Papierbesparing	21
Afvalscheiding/glas	22
Afvalscheiding/verpakkingsglas & porselein	23
Vlakglas/afvalrecycling	23
Afvalscheiding/batterijen	24
Afvalrecycling/batterijen	25
Afvalscheiding/mobieltjes	25
Kleding	26
Katoen	27
Afvalscheiding/rubber	28
Afvalmanagement	29
Afvalscheiding/papier	30
Afvalscheiding/woordzoeker	31
Afvalscheiding/grof vuil	31
GFT-inzameling	32
GFT-bak	33
Kurkinzameling- en recycling	34
Aluminiumrecycling	35
KCA- en blikrecycling	35
Afvalmanagement bij evenementen	36
Kunststof verpakkingsafval	37
Hergebruik/bouwmaterialen	38/39

Oude rommel, bestaat dat?

Gebruikte spullen kunnen, behalve door recycling, ook op een andere manier worden hergebruikt. Oma's kastje krijgt dan een nieuwe look dankzij het wegnemen of toevoegen van accessoires en details.

Zo kan het bijvoorbeeld nog een leuke plek krijgen in de kinderkamer om speeltjes of linnengoed in op te bergen.

Oude potten, pannen en borden kunnen in de sier- of moestuin zowel op praktische als op decoratieve wijze weer dienst doen en oude cd's worden door moestuinders gebruikt om vogels van de groenten weg te houden door een touw te spannen waaraan enkele cd's zijn bevestigd. De wind doet de rest.

Maar u kunt gebruikte spullen ook geven aan een goed doel. U kunt bijvoorbeeld het dierenasiel in uw regio

blij maken met manden, lappen, dekens en vogel- en konijnenkooien die u niet langer gebruikt.

En als we het dan toch over dierenasiels hebben: sommige asiels zamen oud papier in om geld te genereren voor de (medische) verzorging van de asioldieren.

Het oud papier wordt vervolgens (net als bij u) opgehaald waarna het via recycling een nieuw leven krijgt als kringlooppapier.

Tekst AA17

Wat doet u met bouw- en sloopafval?

Bouw- en sloopafval bevat vaak uiteenlopend afval: hout, kunststof, steen, keramiek (dakpannen, bakstenen), beton, zand, metaal en bijvoorbeeld chemisch afval.

Probeer deze stoffen zoveel mogelijk gescheiden te houden en breng ze naar de milieustraat van de gemeente. Bij grotere hoeveelheden is het vaak handiger om een afvaltransporteur in te huren met een

speciale container. Soms mogen daar in verschillende stoffen gemengd worden aangeboden, omdat er achteraf nog scheiding plaatsvindt. Vraag hiernaar bij de gemeente of bij een containerbedrijf.

Tekst AA18

© Danker Jan Oreeel / stichtingMilieunet

Elke klusser kijkt op: kringloopbouwmaterialen.nl

Afbeelding AA187

© Danker Jan Oreeel / stichtingMilieunet

Elke klusser kijkt op: kringloopbouwmaterialen.nl

Afbeelding AA188

Boekje over secundaire bouwmaterialen

Hergebruik van bouwmaterialen bespaart grondstoffen. Een goede reden dus om op grootschalig niveau gebruik te maken van secundaire bouwmaterialen. Toch blijken er verschillende obstakels te zijn die bouwbedrijven, overheden en consumenten hiervan weerhouden. Eén van die obstakels is de mate van bekendheid van secundaire bouwmaterialen.

Het Factor 4 Initiatief (NCDO) heeft daarom een boekje laten ontwikkelen, waarin alle adressen van secundaire bouwbedrijven overzichtelijk zijn weergegeven. Handelaren in secundaire bouwmaterialen zijn te vinden op een adressenlijst en ook op een kaart van Nederland. De bedrijven zijn onderverdeeld in verschillende categorieën, afhankelijk van de materialen en producten waar ze in handelen. De adressen en de

kaart zijn ook te vinden op internet: www.kringloopbouwmaterialen.nl

Door het duidelijke overzicht van bedrijven kunnen consumenten en overheden makkelijker in contact treden met secundaire bouwbedrijven. Ook bedrijven onderling kunnen elkaar eenvoudiger bereiken. Dit zal hopelijk de handel in secundaire bouwmaterialen bevorderen.

In het boekje is een samenvatting opgenomen van het TNO rapport 'Inventarisatie aanbieders tweedehands bouwmaterialen' van december 2002.

In het rapport wordt gewezen op de voordelen die een brancheorganisatie kan hebben op het gebied van voorlichting, certificering en regelgeving. Tevens is een weergave opgenomen van een serie van 22 interviews met

vertegenwoordigers van bouw- en sloopbedrijven, overheden, woningbouwverenigingen en particulieren.

Uit de gesprekken komt naar voren dat de secundaire bouwbranche gebaat zou zijn met een betere communicatie tussen leveranciers, opdrachtgevers en consumenten, maar dat hoeft niet per se via een brancheorganisatie.

Het beter benutten van bestaande kanalen, het veranderen van wetgeving en het doorberekenen van milieukosten in de economische waarde van materialen zijn andere veel gehoorde opmerkingen om handel in secundaire bouwmaterialen te verbeteren.

U kunt het boekje 'secundaire bouwmaterialen' bestellen bij Stichting Milieunet tel: 030 243 53 03 of e-mail: info@stichtingmilieunet.nl. Kosten bedragen € 7,50 excl. BTW.

Tekst AA16

Afbeelding AA182

Bannertip

Kijk op www.kringloopbouwmaterialen.nl/bannerpagina.html
Kopieer de code en plaats de Kringloopbouwmaterialen banner (zie afbeelding) op uw site.

Afbeelding AA183

Afbeelding AA184

Afbeelding AA185

Afbeelding AA186

Wist u dat ...

... Festool gereedschap van zo'n goede kwaliteit is dat het zeker 20 jaar meekan? Over duurzaam gesproken.

Maar Festool onderscheidt zich ook op milieugebied. Vanaf de ontwikkeling en de productie tot aan de recycling zet Festool in op een alomvattend milieubeheer. Daarom wordt het gereedschap in elk opzicht gekenmerkt door een positieve eco-balans.

Bron: www.festool.nl

Afbeelding AA01

Wist u dat ...

... het milieuvriendelijk alternatief voor recycling van oud papier kan bestaan uit de toepassing van afvalpapier om bio-energie op te wekken? Door verbranding ontstaat warmte die kan worden omgezet in elektriciteit t.b.v. een productieproces. Dat betekent dat er kan worden bespaard op fossiele brandstoffen, zoals kolen, gas en olie.

Bron: *Papier spreekt* #52.
ModoVanGelder

Afbeelding AA02

Tip

Meubilair, ledikanten, oude stofzuigers en keukenspullen, het maakt niet uit of de kringloopcentra in ons land kunnen het wel gebruiken. Uw oude spulletjes worden gerepareerd en/of opgeknapt en krijgen zo voor een zacht prijsje een tweede leven. Gooi spullen waarop u bent uitgekeken en die nog in redelijke staat zijn zeker niet weg. U kunt er nog veel anderen een plezier mee doen en u spaart daarmee ook het milieu. Want wie tevreden is met uw oude stofzuiger hoeft zelf geen nieuwe te kopen. Dat spaart grondstoffen.

Afbeelding AA03

Kruidenieren met spijkers

Gelukkig kunnen kleine ijzerwaren tegenwoordig weer los worden gekocht. Moest je voorheen een hele doos spijkers kopen voor die éne spij-

ker die je nodig had, nu zijn spijkers, schroeven en moertjes vaak weer los te krijgen, ook in de grote bouwmarkten. Dat scheelt natuurlijk in de porte-

monnee, maar ook in de hoeveelheid verpakkingsafval.

Bron: *PakAan*, augustus 2005

Tekst AA01

Wist u dat ...

... nieuwe fietsen en lantaarnpalen worden gemaakt van oud ijzer?

Afbeelding AA04

Wist u dat ...

... er nieuwe platen hout worden gemaakt van oud hout dat voor dat doel wordt versnipperd?

Afbeelding AA05

Tip

U bent uitgekeken op uw keuken en wilt een nieuwe?

Misschien kunt u uw keuken op eenvoudige wijze een facelift geven. Nieuwe kastgrepen, kastdeurtjes en een nieuwe moderne kleur kunnen uw keuken opeens een nieuw aanzien geven.

Afbeelding AA06

Tip

Een gegeven paard niet in de bek kijken! Het inpakpapier om uw cadeau kunt u prima op lage temperatuur gladstrijken en zo nog een keer gebruiken.

Afbeelding AA07

Tip

Lege parfumflesjes? Zet ze open in uw kledingkast en uw kleding ruikt nog een hele tijd heerlijk naar uw favoriete luchtje.

Afbeelding AA08

Ook voor kaarsen een tweede leven

Bedrijven, hotels, restaurants en andere (horeca)gelegenheden waar regelmatig kaarsen worden gebrand, kunnen hun kaarsenafval in plaats van weg te gooien ook verzamelen voor 'Het Tweede Lichtje', een bedrijfje waar kaarsenrestanten op ambachtelijke

wijze opnieuw worden verwerkt tot een hoogwaardig product. De kaarsen die in 'Het Tweede Lichtje' worden vervaardigd, zijn kunstzinnig en creatief en kunnen naar wens worden gemaakt in de bedrijfskleuren en worden voorzien van een logo. De kaarsen zijn dus

bij uitstek geschikt als relatiegeschenk. De ASN-BANK, de gemeente Steenwijk, ECEAT, Staatsbosbeheer en de stichting Natuur en Milieu hebben allemaal al kaarsen laten maken.

Wilt u meer weten, surf dan naar www.kaarsenrecycling.nl

Tekst AA02

Tip

Zit u als gemeente of wijkbureau te broeden op een plan dat bewoners mobiliseert en stimuleert zelf hun leefomgeving schoon te maken en te houden? Dan kunt u voor inspiratie eens kijken naar het project dat in Deventer is geïntroduceerd. Het concept 'De Deventer Schoon

Familie' bestaat nu al een paar jaar en wordt via een buurtbeheerbedrijf gebruikt als communicatie-instrument om burgers te betrekken bij het schoonhouden van de eigen buurt. Ten eerste worden de buurtbewoners bij alle schoonmaakacties geïnformeerd met mascottes. Ten tweede

kunnen bewoners, scholen en bedrijven uit Deventer lid worden van de Deventer Schoon Familie, waarmee ze beloven zelf actief bij te zullen dragen aan het schoonhouden van de eigen omgeving.
Bron: Informatiebulletin AFVAL Informatief januari 2005

Afbeelding AA09

Afvaltip

Neem een tas mee naar de winkel als je boodschappen doet, zodat je geen plastic tasjes nodig hebt.

Afbeelding AA10

Wist u dat ...

... driekwart van het kunststof afval uit kantoren afkomstig is van plastic bekertjes en wegwerpservies?

Afbeelding AA11

Tip

Gebruik geen kartonnen bekertjes. Iedereen kan gebruik maken van zijn/haar eigen mok en kan in de werkruimte een paar extra mokken of kopjes neerzetten voor gasten.

Afbeelding AA12

Afbeelding AA13

Bioplastics

Er komen steeds meer producten van biologisch afbreekbaar plastic op de markt. Bioplastics zijn gemaakt van vernieuwbare grondstoffen in plaats van aardolie en het productieproces is milieuvriendelijker.

De verpakkingsindustrie en supermarkten hebben een kiemplantlogo (zie afbeelding rechts) ontworpen dat aangeeft of het plastic composteerbaar is. Toch wil dat niet zeggen dat afvoer via de groene biobak overal is toegestaan; dat verschilt per gemeente en hangt af van het contract dat de

gemeente met het composteerbedrijf heeft. Om hierover zekerheid te krijgen, kan contact worden opgenomen met de afvalinzamelaar in de gemeente.

Het gebruik van biologisch afbreekbaar plastic heeft ten opzichte van gewone plastics een aantal milieuvoordelen, zelfs als burgers het aanbieden samen met het huishoudelijk restafval.

Door de hoge verbrandingswaarde en het vermijden van fossiele brandstoffen, leidt verbranden met energierugwinning tot duurzame energie en

is daarmee ook een goed verwerkings-alternatief. In wijken waar geen GFT-afval wordt ingezameld of in gemeenten die het afvoeren van biologisch afbreekbare plastics via de biobak niet toestaan, kunt u dus met een gerust hart het biologisch afbreekbaar plastic bij het restafval doen. Het logo is in de volgende Europese landen inmiddels in gebruik: Ierland, Engeland, Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Polen, Finland en Noorwegen.

Voor meer informatie zie www.bcpn.nl

Tekst AA15

Afbeelding AA179

Houdt u aan het einde van de maand ook een stukje afval over?

Wist u dat ...

... circa 200 kiloton kunststof verpakking in omloop is als herbruikbare verpakking?

Bron: Goed verpakt! Van SVM-PACT en partners

Afbeelding AA180

Wist u dat ...

... veel kledinghangers nog steeds eindigen op de afvalberg? Dat is niet meer nodig, want met het Kledinghanger Inzamel Systeem heeft u als bedrijf de oplossing in handen. Alle kledinghangers kunt u door middel van het gebruik van de TRIBOX eenvoudig, milieuvriendelijk en kostenbesparend inzamelen en verwijderen. De ingezamelde kledinghangers worden hergebruikt of vernalen tot granaat. Dat vormt weer de basis voor nieuwe producten.

De TRIBOX kan zo'n 130 kledinghangers bevatten en biedt de mogelijkheid om kledinghangers nog efficiënter op te slaan en te vervoeren. De TRIBOX wordt in de winkel afgehaald. Meer informatie over hergebruik van kledinghangers vindt u op www.kobes.nl

Afbeelding AA181

Wist u dat ...

... door het gebruik van Eco-glazen veel milieuwinst wordt behaald?

www.louisdeco.nl

Afbeelding AA172

Wist u dat ...

... er door het gebruik van Eco-glazen op evenementen in de afgelopen vijf jaar maar liefst 335.000.000 plastic wegwerp-glazen minder zijn weggegooid? Kijk voor meer informatie op: www.louisdeco.nl

Afbeelding AA173

Tip

Hoever loopt iemand op een evenement naar een afvalbak?

Op een heel druk openbaar terrein: max. 25m. Op een druk openbaar terrein: max. 50m. Op een normaal openbaar terrein: max. 100m.

Afbeelding AA174

Biertap voor thuis of op het werk

Voor de borrel op het werk of een feestje thuis hoeft u nu niet meer kratten met losse flesjes bier in te slaan. Je kunt kiezen voor vijf-liter blikken bier, of voor

een speciale biertap met een vier-liter fust. Deze biertap is te huren bij de slijter. Op deze manier bespaar je aan verpakkingsmateriaal. De fustjes zijn

retourneerbaar. Kijk voor meer informatie op www.beertender.nl of www.grolsch.nl

Tekst AA03

Wist u dat ...

... u thuis ook al veel kunt doen om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te verminderen?

- Neem groente en fruit los mee vanuit de winkel. Niet iedere banana hoeft in een plastic zakje.
- Denk na bij wat u koopt. Waarom zou u koekjes kopen die eerst per stuk verpakt zijn en vervolgens weer in een grootverpakking?
- Handig hè? Die kleine pakjes of flesjes om mee op reis te nemen. Natuurlijk wel allemaal stuk voor stuk verpakt. Neem eens een thermoskan mee, of vul een fles met water, sap of fris.
- Klikjes zijn inderdaad zonde om weg te gooien. Helaas is het ook zonde om deze te verpakken in plastic folie of aluminiumfolie. U kunt beter voorraaddozen gebruiken.

Afbeelding AA14

Tip

Het initiatief van Hennes en Maurits om de kunststoffolie transportverpakking voor hangende kleding te vervangen door stevige kledinghoezen, die vrijwel onverslijtbaar zijn en dus zeer geschikt voor hergebruik, verdient beslist navolging van andere kledingbedrijven.

De hangende kleding vormt bij H&M ongeveer 6% van het totale kledingaanbod en leidt door de vervanging van de transportverpakking tot een jaarlijkse besparing van zeker 17.500 kilo kunststoffolie.

Bron: PakAan, augustus 2005

Afbeelding AA15

Tip

Het initiatief van Zoutewelle Import/Export B.V. om de Spaanse leverancier van snijbonen te stimuleren het product anders te verpakken, heeft geleid tot een besparing van ruim 45.000 kilo kartonnen verpakkingsafval.

Niet langer worden snijbonen per 4 kilo verpakt in een kartonnen doos van 700 gram, maar worden de groenten vervoerd in kunststoffusten, die veelvuldig kunnen worden hergebruikt. Wie volgt?

Bron: PakAan, augustus 2005

Afbeelding AA16

AFVAL BIJ EEN CONCERT

IS DAT ZOIETS ALS
TRASH METAL

Loesje

© Loesje / stichting Milieunet

Afbeelding AA175

DIT EVENEMENT IS 100% RECYCLEBAAR

Postbus 1045 6801 BA Arnhem <http://www.loesje.nl>

Loesje

© Loesje / stichting Milieunet

Afbeelding AA176

ZWERFAFVAL ZOEKT ONDERDAK IN PRULLENBAK

Loesje

© Loesje / stichting Milieunet

Afbeelding AA177

NEE IK BEN GEEN LID VAN GREENPEACE

IK BEN GEWOON
MIJN AFVAL AAN
HET SORTEREN

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

© Loesje / stichting Milieunet

Afbeelding AA178

Afvalscheiding/recycling papier en karton

Afbeelding AA17

© Roel Seidell / stichting Milieunet

Wist u dat ...

... bitumen uit dakafval kan worden teruggewonnen en vervolgens opnieuw kan worden toegepast bij de productie van dakrollen en kan worden gebruikt als vervanger van primair bitumen in asfaltconstructies? Het teerhoudende afval dat even-

eens onderdeel is van het dakafval, wordt verbrand. Omdat de verbranding van teer volledig is, komen er geen schadelijke PAKs vrij.

Bron: Afval Overleg Orgaan, (SenterNovem) 2005

Afbeelding AA18

Wist u dat ...

... de alliantie Total Roof Recycling op landelijk niveau een inzamelstructuur heeft opgezet waar bedrijven met hun dakafval terecht kunnen?

De alliantie heeft de faciliteiten voor inzameling en verwerking van dakafval met bitumen en teer.

Bron: Afval Overleg Orgaan, (SenterNovem) 2005

Afbeelding AA19

Tweedehands vliegtuigvleugel

Wat gebeurt er met gouden vulingen, prothesen en kunstheupen die overblijven in een crematorium?

Deze restanten worden ook steeds vaker opgehaald om te worden gerecycled. Niet alleen bovenstaande materialen blijven over, maar ook titanium, zink, platina en roestvrij staal. Nederlandse en Belgische crematoria

verwachten dat het aantal crematies alleen maar toe zal nemen. Dit geldt dus ook voor de restanten.

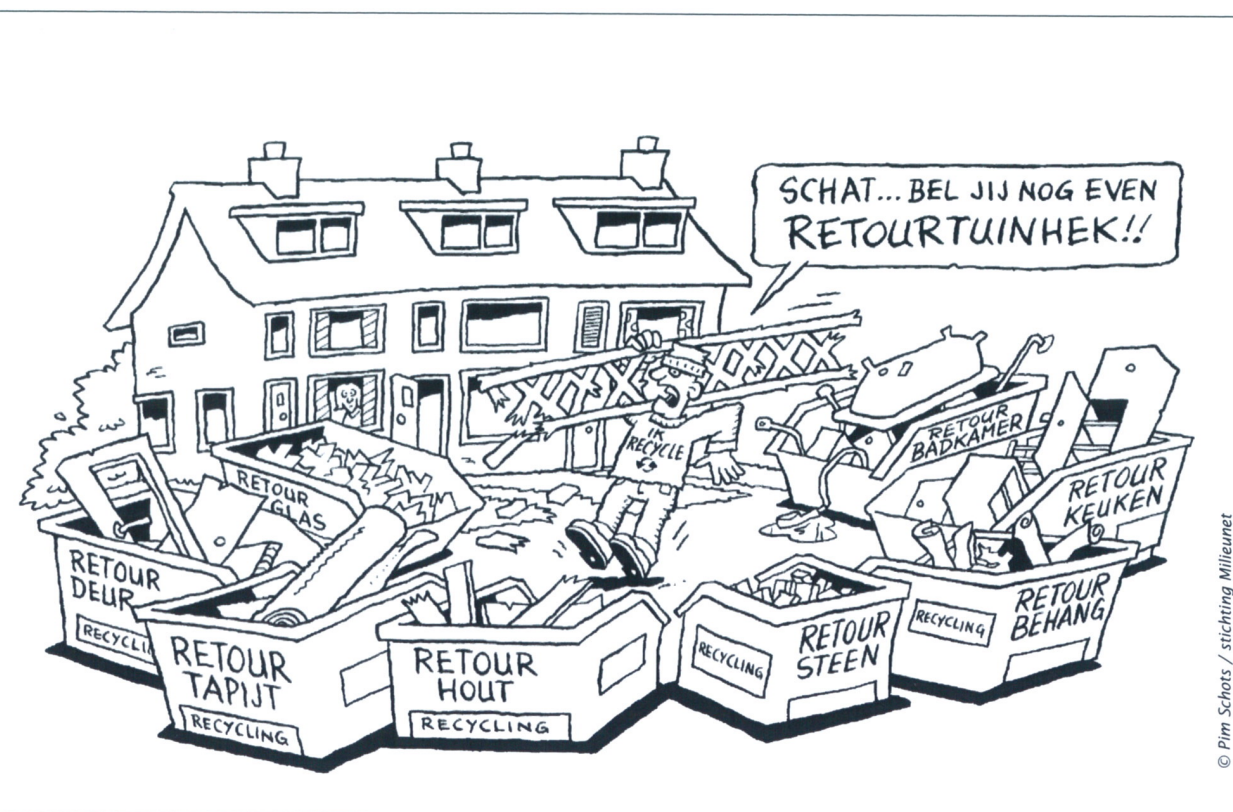
Duizend crematies leveren nu 50 kilo aan materialen op. De Nederlandse Vereniging van Crematoria draagt zorg voor het scheiden van de materialen.

Het komt vaak voor dat de onderdelen worden doorverkocht aan de

auto- of vliegtuigindustrie. Zo wordt dit materiaal bijvoorbeeld gebruikt in vliegtuigvleugels. Vanaf 1997 is er al voor € 700.000,- aan restanten opgehaald. De opbrengst gaat naar goede doelen zoals de Hartstichting of het Nederlandse Kankerfonds.

Bron: Afvalforum, september 2005

Tekst A04

Afbeelding AA20

© Pim Schots / Stichting Milieunet

Wist u dat ...

... vanwege de toename van blikrecycling, lichtere verpakkingen en betere energie-efficiency, de blikrecycling branche 55% minder energie en 50% minder grondstoffen gebruikt dan in 1994?

Bron: Afvalforum december 2004

Afbeelding AA164

Wist u dat ...

... Nederland aan kop staat in Europa als het gaat om recycling van alle blikverpakkingen?

Bron: Afvalforum december 2004

Afbeelding AA165

Wist u dat ...

... er in Nederland maar liefst 50 miljoen lege blikjes rondslingeren en dat een blikje, als het niet wordt opgeruimd, ruim **50 jaar** blijft rondzwerven?

Bron: Stichting Nederland Schoon

Afbeelding AA166

Wist u dat ...

... de meeste zware metalen van batterijen, zoals zink, nikkel, cadmium, kwik en andere metalen worden teruggewonnen en opnieuw als grondstof voor andere producten worden ingezet? Van het zink wor-

den bijvoorbeeld dakgoten gemaakt, van het staal (ook van bijvoorbeeld verfblikken) worden spijkers en staaldraad vervaardigd en cadmium wordt weer toegepast in nieuwe batterijen. Van het glas

van TL- en spaarlampen worden onder andere nieuwe lampen gemaakt. Het zilver uit foto-ontwikkelaar en fixeer wordt ook opnieuw gebruikt en teruggewonnen olie kan nog als brandstof dienen.

Afbeelding AA167

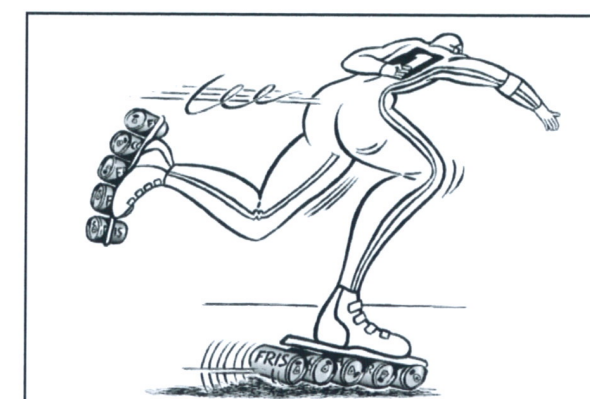
Wist u dat ...

... KCA dat niet kan worden gerecycled wordt verbrand in verbrandingsovens? De hoge temperatuur vernietigt de schadelijke stoffen en

de afvalgassen die vrijkomen worden gezuiverd. Door een sterke verbetering van de verbrandingstechniek kan steeds meer afval op die

manier onschadelijk worden gemaakt. KCA dat niet kan worden gerecycled of verbrand, wordt veilig opgeslagen. Bron: www.vrom.nl

Afbeelding AA168

Blik wordt skate.

Wie zijn blikje in de vuilnisbak gooit, doet aan blikrecycling. Blikverpakkingen worden met magneten uit het afval gehaald en daarna verwerkt tot nieuwe metalen producten. Het drankenblikje van vandaag kan dus morgen onderdeel van een skate zijn. Zo komt het blik in kringloop.

Meer informatie? Surf naar www.kringloopblik.nl.

Afbeelding AA169

© Stichting Kringloop Blik

Aluminiumrecycling

Tip

Wilt u meer weten over de Europese aluminium folie associatie (European Aluminium Foil Association (EAFA)), surf dan naar www.alufoil.org

Afbeelding AA170

Wist u dat ...

... steeds meer inwoners van Utrecht aluminium naar de milieupunten brengen? Het aluminium gaat vervolgens naar Hoogovens en wordt daar omgesmolten tot gebruiksklaar, 'nieuw' aluminium.

Bron: www.milieupuntenutrecht.nl

Afbeelding AA171

Tip

Mocht u flessenkurken nog in de afvalbak gooien, dan kunt u daar nu verandering in brengen door het te scheiden van het overige huisafval. Net zoals u GFT-afval in de groene container gooit, glas naar de glasbak brengt en chemisch afval in de chemobak doet, kunt u dat nu ook doen met kurk. U kunt ze gratis inleveren bij één van de inzamelpunten bij u in de buurt. Zowel kurken met een plastic dopje als 'gewone' kurken zijn van harte welkom. Zo levert u een positieve bijdrage aan het werk van Kurk Recycling Nederland en dus aan een beter milieu!

Bron: www.kurkreycling.nl

Afbeelding AA157

Wist u dat ...

... kurk een aantal gunstige eigenschappen heeft?

Enkele van die eigenschappen zijn bijvoorbeeld warmte-isolatie, geluids- en trillingsabsorptie, waterbestendigheid, veerkrachtigheid, slijtvastheid en brandvertragend vermogen.

Bron: Kurk Recycling Nederland, www.kurkreycling.nl

Afbeelding AA158

Wist u dat ...

... in Nederland per jaar ongeveer 325 miljoen flessen worden ontkurkt? Dat is samen anderhalf miljoen kilo kurk en 150 vrachtwagens vol.

De meeste kurken belanden na het openen van de fles in de afvalbak, maar wijnliefhebbers die het milieu een warm hart toedragen hebben nu een alternatief voor de afvalbak: Kurkreycling Recycling Nederland.

Kijk voor informatie over inzameling en inzamelpunten op de site www.kurkreycling.nl

Afbeelding AA159

Wist u dat ...

... kurk zeer geschikt is voor recycling vanwege zijn positieve eigenschappen, zoals o.m. warmte- en geluidsisolatie en veerkracht? Voorbeelden van nieuwe producten die van hergebruikt kurk gemaakt kunnen worden, zijn voetbedden, isolatieplaten voor duurzame nieuwbouw, onderzetters, kamervloeren en diverse modeaccessoires.

Bron: Kurk Recycling Nederland, www.kurkreycling.nl

Afbeelding AA160

Tip

Wilt u meer weten over hergebruik van afval, vakbladen over afval, maar bijvoorbeeld ook over branche-organisaties en kringloopwinkels, surf dan naar:

www.recycling.pagina.nl

Afbeelding AA161

Wist u dat ...

... steeds meer inwoners van Utrecht kurk naar de milieupunten brengen? De kurken krijgen een tweede leven als isolatiemateriaal, als kurkplaten voor op de vloer en als binnenzolen in schoeisel.

Bron: www.milieupuntenutrecht.nl

Afbeelding AA162

Wist u dat ...

... de OVAM, de openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest een bijzonder leerzame en gedetailleerde afvalquiz heeft gemaakt? De quiz is niet alleen voor Vlamingen, maar ook voor Nederlanders de moeite van het maken waard.

Kijk voor de quiz op www.ovam.be

Afbeelding AA21

Wist u dat ...

... de naam 'Besluit verwijdering wit- en bruingoed' in 2004 is veranderd en nu 'Besluit beheer elektrische en elektronische apparatuur' heet?

Bron: Bulletin STIBAT, maart 2005

Afbeelding AA22

Wist u dat ...

... u bij aanschaf van de 40 pagina's dikke Toolkit Afvalspecial ook een cd-rom met alle kant- en klare communicatiemiddelen, zoals cartoons, tips, tekstjes én het complete beeldmateriaal er gratis bij krijgt? Kijk voor meer informatie op: www.afvalcommunicatie.nl

Afbeelding AA23

Wist u dat ...

... er een symbool van een doorgekruiste vuilnisemmer komt te staan op alle elektrische apparaten, zodat de consument weet dat deze producten niet bij het huisvuil horen?

Bron: Financieel Dagblad (13/08/05)

Afbeelding AA24

Wist u dat ...

... stichting Milieunet op haar site diverse e-cards aanbiedt? Onderwerpen variëren van klussen tot sport, opleidingen tot energie, afval en zwerfafval. De e-cards zijn te vinden op www.stichtingmilieunet.nl/e-cards1.html

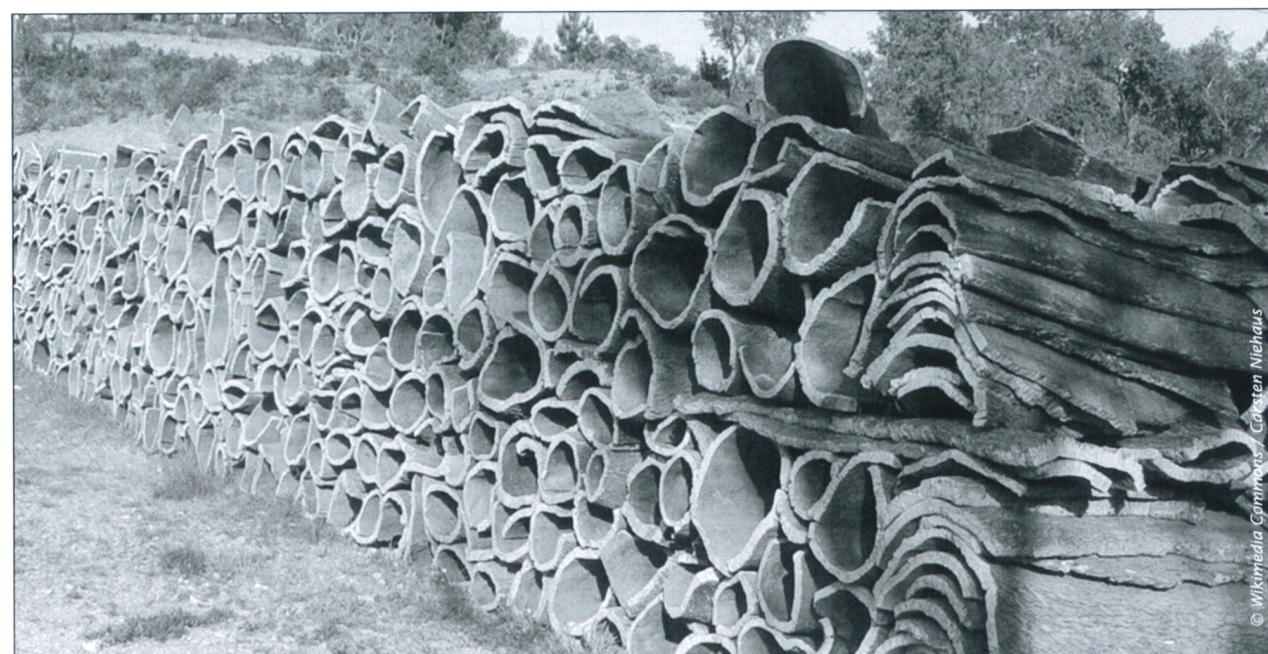
Afbeelding AA25

Afvalmanagement/papierbesparing

Afbeelding AA26

© Jaap Vegter / stichting Milieunet

Afbeelding AA163

Afval van huishoudens

(in 1.000 ton)

	2003	2004*
huishoudelijk restfaval	3.899	3.948
grof huishoudelijk restafval	707	701
verbouwingsrestafval	107	111
GFT-afval	1.340	1.423
oud papier en karton	984	1.009
verpakkingsglas	341	342
textiel	60	65
klein chemisch afval	21	21
metalen verpakkingen (blik)	2	2
drankenkartons	2	2
kunststoffen	4	5
wit- en bruingoed	61	64
grof tuinafval	378	411
bruikbaar huisraad	29	33
vlakglas	8	8
metalen	77	76
houtafval	282	303
puin	444	445
asbesthoudend afval	17	15
autobanden	3	2
schone grond	111	106
dakbedekking	7	8
overig	6	19
totaal huishoudelijk afval	8.892	9.118
totaal gemeentelijk afval	10.157	10.379

* Voorlopige cijfers. Bron: CBS, juli 2005

Bron: Afvalforum, september 2005

Afbeelding AA27

Wist u dat ...

... voor kleine bedrijven met GFT-afval hetzelfde geldt als voor huishoudens? Gescheiden inzamelen in de groenbak! Sinds 1997 is het programma Gescheiden Inzamelen

Bedrijfsafval (GIBA) van kracht. Dat betekent dat bedrijven hun organische afval moeten scheiden. Het gaat daarbij om afval van plantaardige oorsprong dat lijkt op het GFT-

afval uit huishoudens, bijvoorbeeld champost (compost die ontstaat bij het telen van champignons) of groenafval van hoveniersbedrijven. Bron: www.vrom.nl

Afbeelding AA155

Tips voor een frisse GFT-bak

Een GFT-bak kan erg stinken, vooral in de zomer. Soms komen er vliegjes of zelfs maden (larven van vliegen) uit. U kunt dit grotendeels voorkomen door op het volgende te letten:

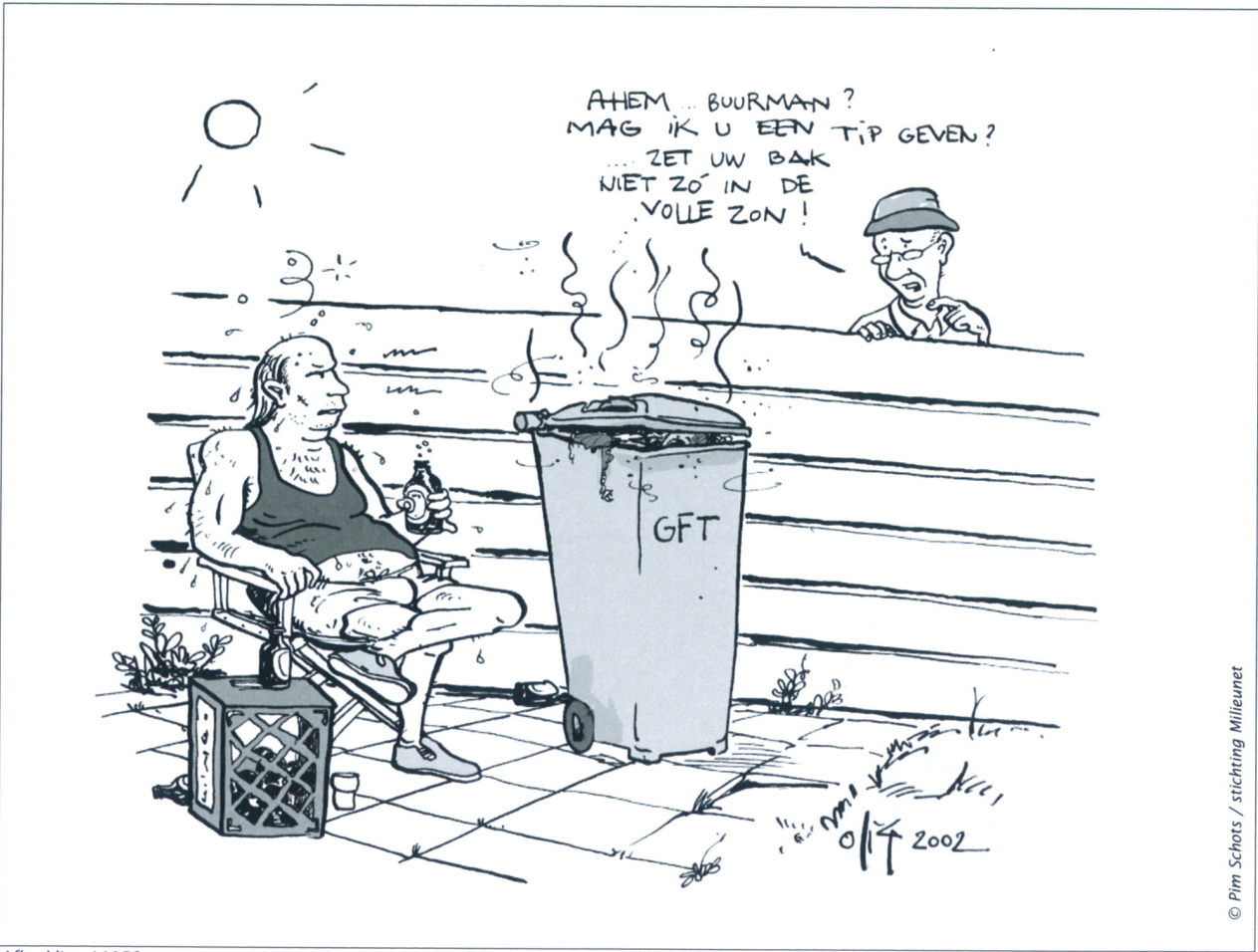
- zet de container op een koele plek uit de zon;
- gooi geen vochtig afval in de container. Laat gemaaid gras bijvoorbeeld een dagje drogen en laat vochtige etensresten in het gootsteenbakje uitlekken;

- verpak snel bedervende en stinkende etensresten als vlees en vis in een krant;
- maak de container regelmatig schoon met alleen water en eventueel groene zeep. Gebruik geen chloor, want dit is schadelijk voor het milieu;
- leg een oude krant op de bodem, dat vergemakkelijkt het legen van de container. U kunt ook bio-zakken of papieren GFT-zakken gebruiken. Deze zijn te koop in de supermarkt;

- zorg ervoor dat de container goed gesloten blijft;
- maak gebruik van een anti-stank deksel. Ze zijn verkrijgbaar in verschillende doe-het-zelfzaken en tuincentra.
- In de winter kan GFT-afval vastvriezen. Dit kunt u voorkomen door een krant op de bodem te leggen en vochtig afval eerst te laten drogen.

Bron: www.vrom.nl

Tekst AA14

Afbeelding AA156

Wat betekent het kiemplant logo op een product?

Het kiemplant logo (zie afbeelding) wordt afgebeeld op producten van biologisch afbreekbaar plastic. Het gaat dan met name om afvalzakken en verpakkingen van groenten en fruit (zakken en netjes), maar ook andere verpakkingen en eenmalige producten kunnen het logo dragen. De productie van biologisch afbreekbare plastics bespaart grondstoffen en energie. Gebruik ervan draagt bij aan de beperking van het broeikaseffect.

Producten met het kiemplant logo zijn composteerbaar. Afvoer via de GFT-bak is niet nadelig voor het composteerproces en voor de compostkwaliteit. Maar dat wil niet zeggen dat afvoer via

de GFT-bak overal is toegestaan. Dat verschilt per gemeente en hangt af van het contract dat de gemeente met het composteerbedrijf heeft. Om hierover zekerheid te krijgen, kunt u het best contact opnemen met uw

gemeente. In wijken waar geen GFT-afval wordt ingezameld of in gemeenten die het afvoeren van biologisch afbreekbare plastics via de GFT-bak niet toestaan, kunt u met een gerust hart het biologisch afbreekbaar plastic bij het restafval doen. Zelfs als u het op die manier aanbiedt, is het gebruik van biologisch afbreekbaar plastic nog voordelig voor het milieu. Dat komt door de hoge verbrandingswaarde en het vermijden van fossiele brandstoffen. Verbranding van deze plastics (met energierugwinning) leidt daarom tot duurzame energie.

Bron: www.vrom.nl

Tekst AA13

Wist u dat ...

... Swill tot voor kort vaak als aparte afvalstroom werd benoemd? Inmiddels wordt het als integraal onderdeel van het GFT-afval beschouwd.

Bron: www.milieuwinst.nl

Afbeelding AA152

Wist u dat ...

... kippen eigenlijk perfecte verwerkers zijn van organisch afval (GFT)? Ze houden van variatie en zijn dol op groenten, brood, vlees en deeg-

waren. Eén kip verorbert jaarlijks 50 kilo etensresten. Drie kippen verwerken dus jaarlijks ongeveer 150 kilo, ongeveer de hoeveelheid GFT-afval van een gemiddeld gezin.

Afbeelding AA153

© Pim Schots / stichting Milieunet

Afbeelding AA154

© Danker Jan Orel / stichting Milieunet

Afbeelding AA28

Wist u dat ...

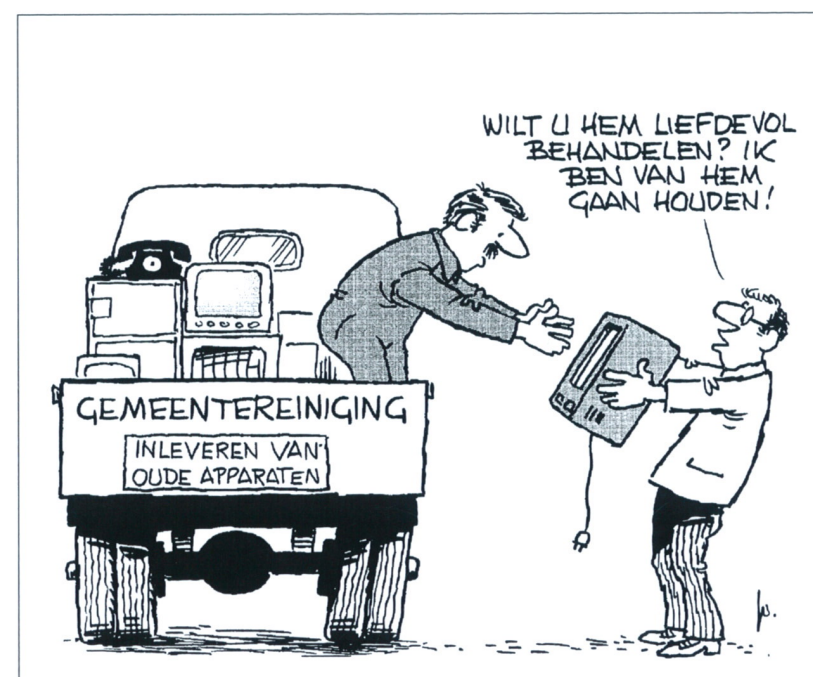
... je op de website www.dekringloopwinkels.nl het boekje

'Gevonden Voorwerpen' kunt bestellen. In dit boekje zijn alle grote rom-

melmarkten en kringloopwinkels in Nederland en België weergegeven.

Afbeelding AA29

Afvalscheiding/hergebruik apparaten

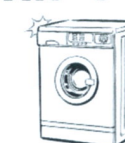
© Rob Derks / stichting Milieunet

Afbeelding AA30

RECYCLING:

VAN 'T EEN

KOMT 'T ANDER.

Als u een wasmachine koopt, lever de oude dan in voor recycling. Daarmee besparen we grondstoffen en ontzien we het milieu. Die wasmachine, lever 'm in!

Afbeelding AA32

Hoeveel apparaten danken wij jaarlijks af?

- 430.000 koel- en vriesapparaten (6,5%)
- 768.000 (af)wasmachines en wasdrogers (11,6%)
- 304.000 televisies (4,6%)
- 1,9 miljoen audio-apparaten (28,8%)
- 3,2 miljoen kleine huishoudelijke apparaten (48,5%)

■ totaal: 6.602.000 apparaten

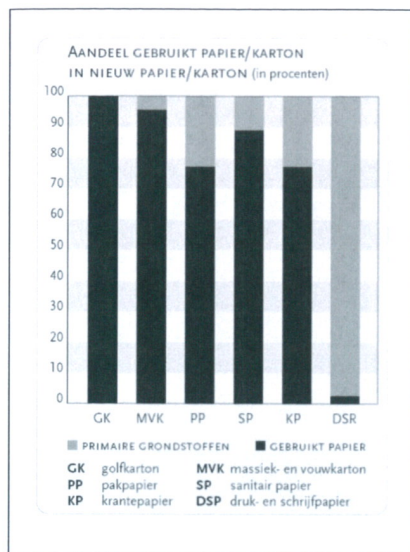
Afbeelding AA31

Wist u dat ...

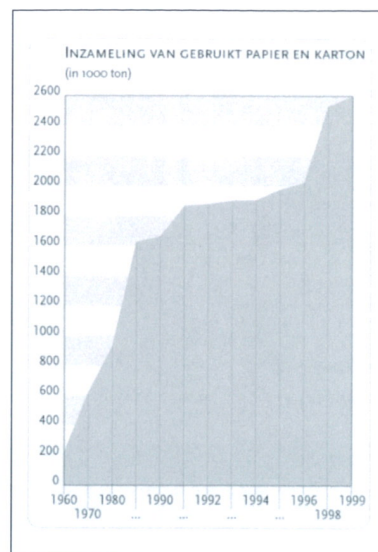
... overal in de Europese Unie consumenten voortaan hun oude pc's, koelkasten, tv's en andere elektronische apparatuur kunnen inleveren bij aankoop van een nieuw exemplaar?

Bron: *Financieel Dagblad* (13/08/05)

Afbeelding AA33

Afbeelding AA34

Afbeelding AA35

Wist u dat ...

... kringlooppapier tegenwoordig van veel betere kwaliteit is dan vroeger? Het is niet meer zo stoffig en grauw en het is prima te gebruiken om op te schrijven, te printen en te kopiëren. Bovendien is het tegenwoordig net zo lang te bewaren als normaal papier en is het in veel verschillende kleuren verkrijgbaar. Er zijn voor de productie veel minder bomen nodig en het verbruik van energie, water en chemicaliën ligt een stuk lager dan bij de productie van normaal papier. Kringlooppapier is dus veel milieuvriendelijker!

Afbeelding AA39

Wist u dat ...

... papiervezels slijten, dus dat we altijd 'nieuwe' houtvezels nodig hebben voor het produceren van papier?

Afbeelding AA40

Tip

Gebruik schrijfblokken dubbelzijdig. Vraag bij uw bedrijf naar links ingebonden blokken en/of blokken van kringlooppapier.

Afbeelding AA41

Wist u dat ...

... stichting Milieunet bij het ontwerpen en produceren van communicatiemiddelen terdege rekening houdt met het milieu? Dit gebeurt door het gebruik van minder milieubelastend papier en het overwegend dubbelzijdig printen van handleidingen en rapporten. Kijk op: www.stichtingmilieunet.nl

Afbeelding AA42

Woordzoeker

Zoek de volgende woorden. De letters die overblijven vormen een uitdrukking.

Afval
Apart
Biobak
Blik
Compost
Fractie
GFT
Glas
Grovuul
Hergebruik
Janeesticker
Karton
KCAbox
Kringloop
Papier
Plastic
Recycling

c	f	r	a	c	t	i	e	a	r
p	o	o	l	g	n	i	r	k	e
r	f	m	k	i	l	b	p	t	k
e	b	v	p	a	a	l	f	i	c
c	l	i	v	o	a	g	u	a	i
y	x	f	o	s	s	r	p	k	t
c	a	o	t	b	b	t	a	t	s
l	g	i	b	e	a	r	p	r	e
i	c	l	g	a	t	k	i	a	e
n	p	r	a	o	c	a	e	p	n
g	e	r	n	s	t	k	r	a	a
h	g	r	o	f	v	u	i	l	j

Oplossing: _____

Afbeelding AA150

Afvalscheiding/grof vuil

Mogen zakdoekjes in de papierbak?

www.prn.nl

(Nee, wc-papier, keukenrol en luiers ook niet. Dat papier is trouwens al vaak gerecycled!)

De papierbak, meer plezier van papier.

Afbeelding AA36

Mogen pizzadozen in de papierbak?

www.prn.nl

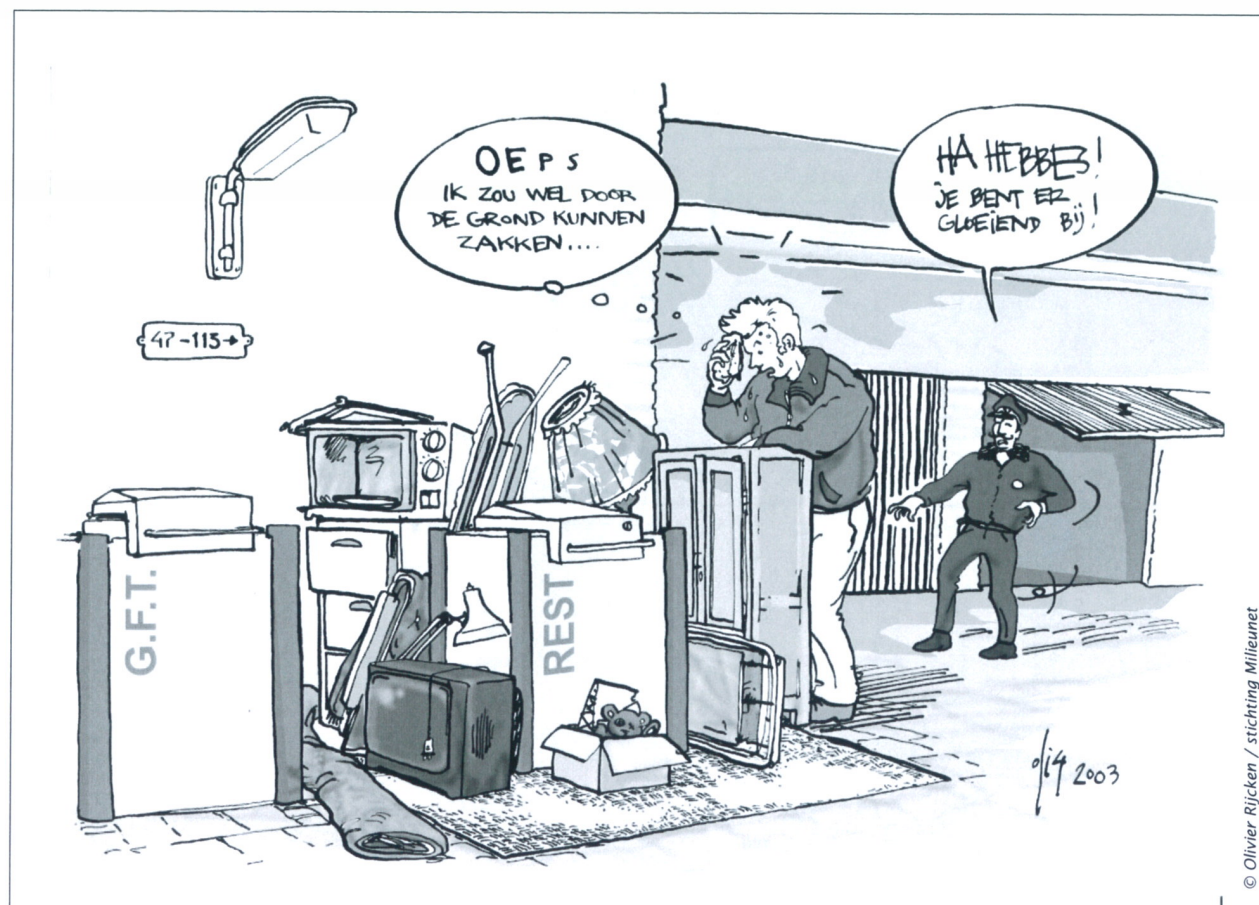
(Nee, en taartdozen ook niet. Vies, vochtig of vet papier/karton is niet geschikt om te recyclen.)

De papierbak, meer plezier van papier.

Afbeelding AA37

Afbeelding AA38

Afbeelding AA151

Wist u dat ...

... zijdepapier dat door warenhuizen en de kleding- en bloemenbranche wordt gebruikt als verpakkingsmateriaal niet alleen milieuvriendelijk is, maar ook diervriendelijk?

Het papier is zijdezacht, maar er komt geen zijderupsje aan te pas. De pakzijde is ongebleekt en gemaakt van oud papier en de chloor- en zuurvrije zijde is gebleekt en wordt

geproduceerd van zuiver cellulose. Meer weten? Ga dan naar de website van ModoVanGelder: www.modovangelder.nl

Afbeelding AA146

DE ZEVEN LEVENS VAN EEN KRANT.

Papier, dus ook het papier van onze krant, wordt gemiddeld zeven keer gerecycled. We kunnen het dus niet alleen tegen-

komen als krant, maar ook als briefpapier, als folder of flyer, als jaarverslag of wc-papier. Reincarnatie bestaat dus, in ieder

geval voor papier. En dat is mooi, want zo kunnen we er steeds weer van genieten. **Steeds weer plezier van karton en papier.**

EEN PUBLICATIE VAN INFORMATIECENTRUM PAPIER EN KARTON, T (020) 654 30 43. WWW.PAPIERINFO.NL. PARTICIPANTEN: STICHTING PAPIER RECYCLING NEDERLAND, VERENIGING VAN NEDERLANDSE PAPIER- EN KARTONFABRIEKEN, VERENIGING GOLFKARTON, KONINKLIJKE KVG, NEDERLANDS UITGEVERSVBOND.

Afbeelding AA147

**PAPIER
BESPAREN?**

E-

© Roel Seidell / stichting Milieunet

Afbeelding AA148

© Jaap Vegter / stichting Milieunet

Afbeelding AA149

Wist u dat ...

... de vermelding 'houtvrij papier' een misleidende term is?

U bespaart door gebruikmaking van dit papier géén bomen, integraal. Omdat uit dit papier de lignine verwijderd is, zijn er juist méér bomen nodig om het papier te kunnen maken.

Afbeelding AA43

Houtvrij papier?

Wist u dat houtvrij papier helemaal niet houtvrij is? De term is misleidend. Voor de productie van houtvrij papier wordt hout in een mengsel van chemicaliën gekookt, waardoor de lignine (houtstof) oplost en de cellulose achterblijft. Hierdoor is 'houtvrij' (lignine-vrij) papier van betere kwaliteit dan

houthoudend papier, maar het rendement ligt veel lager. Voor de productie van houtvrij papier is twee keer zo veel hout nodig als voor de productie van houthoudend papier! Bij de meeste bedrijven en kantoren wordt inmiddels chloorvrij en minder milieubelastend papier gebruikt.

Tekst AA05

© Roel Seidell / stichting Milieunet

Afbeelding AA44

Afvalkringloop/auto-onderdelen

Wist u dat ...

... er een onderdelenlijn bestaat die particulieren en garagebedrijven de mogelijkheid biedt om snel en voordelig een goed gebruikt auto-onderdeel te vinden? Op het computernetwerk van de Onderdelenlijn

zijn meer dan 80 autodemontage bedrijven aangesloten, die contact met u opnemen wanneer de betreffende onderdelen die u zoekt op voorraad zijn. Afspraken over de prijs, de conditie van de onderdelen,

de garantiebepalingen en het verzenden van de onderdelen kunt u rechtstreeks met het autodemontage bedrijf maken, zonder tussenkomst van de Onderdelenlijn.

Bron: www.onderdelenlijn.nl

Afbeelding AA45

Wist u dat ...

... hergebruik van onderdelen bij autoreparaties positieve effecten voor het milieu heeft? De voordelen zijn:

- Minder productie van nieuwe onderdelen. Dit spaart niet alleen materiaal (metaal, kunststof, verf, glas, etc.), maar het betekent ook

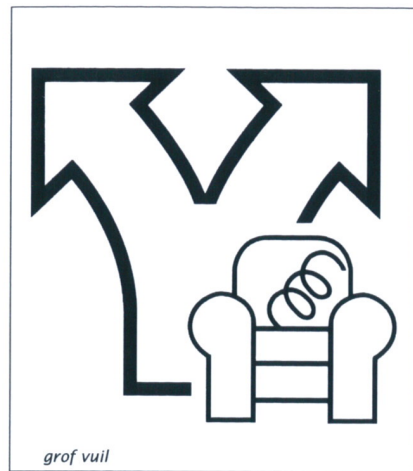
dat er minder energie nodig is ten behoeve van de productie.

- Minder uitstoot van verfstoffen en organische oplosmiddelen. Omdat gebruikte onderdelen vaak nog in zeer goede staat zijn, met niet of nauwelijks beschadigde verflagen, hoeft er minder verf te worden gebruikt dan bij het pro-

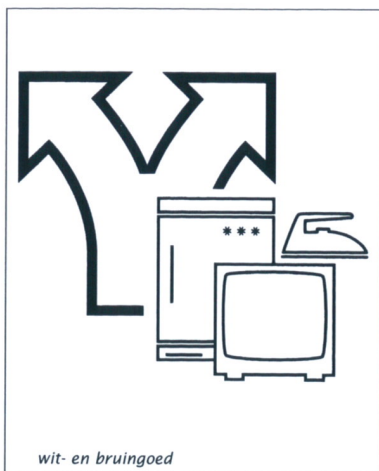
ducen van nieuwe onderdelen. Er vervluchtigen dus ook minder organische oplosmiddelen.

- Vermindering van de hoeveelheid afval. De hergebruikte onderdelen gaan langer mee en belanden dus minder snel op de afvalberg of in het recyclecircuit.

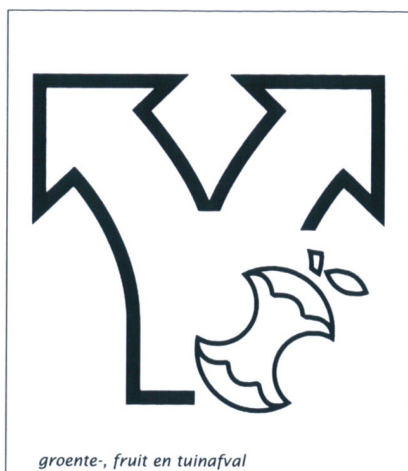
Afbeelding AA46

grof vuil
Afbeelding AA47

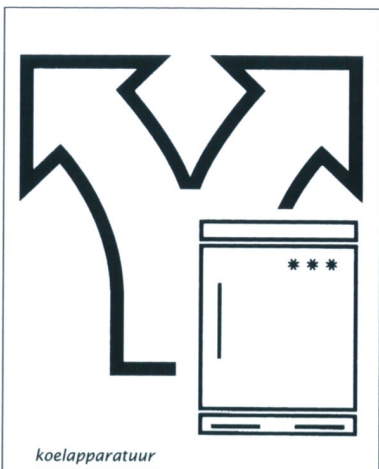
wit- en bruingoed
Afbeelding AA48

groente-, fruit en tuinafval
Afbeelding AA49

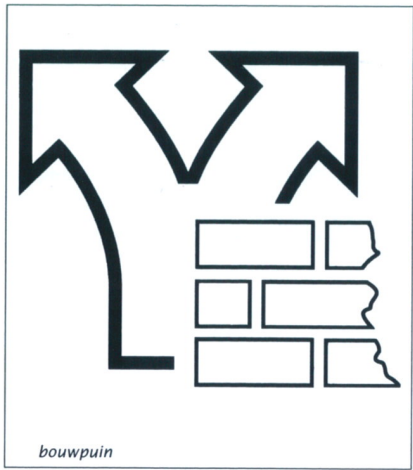
papier en karton
Afbeelding AA50

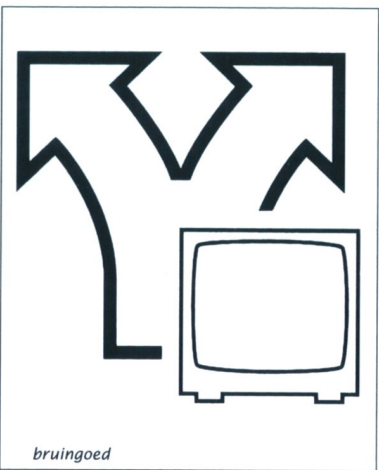
koelapparatuur
Afbeelding AA51

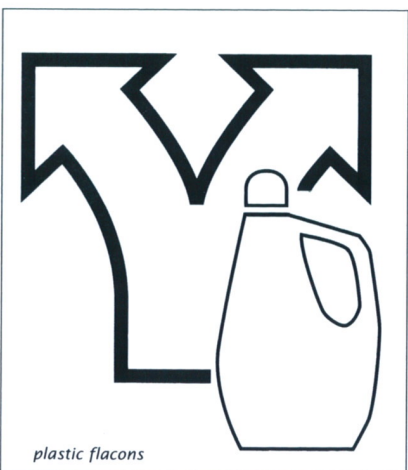
kringloopbedrijf
Afbeelding AA52

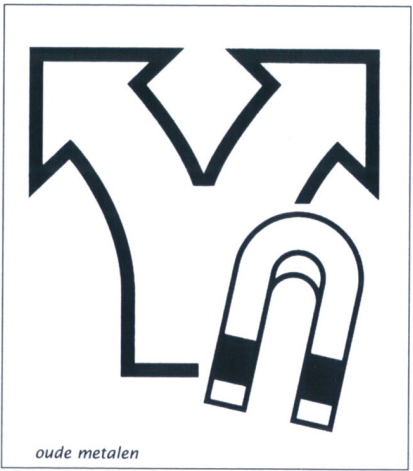
bouwpuin
Afbeelding AA53

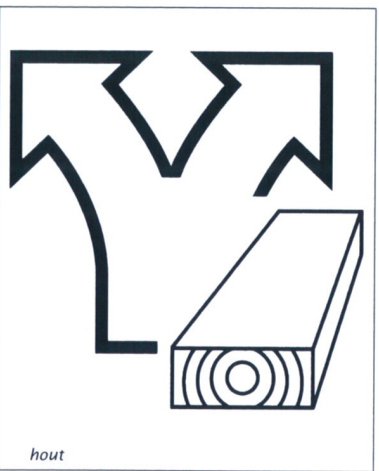
bruingoed
Afbeelding AA54

plastic flacons
Afbeelding AA55

oude metalen
Afbeelding AA56

hout
Afbeelding AA57

asbest
Afbeelding AA58

Wist u dat ...

... in Scandinavië, waar het merendeel van het hout voor het papier dat wij gebruiken vandaan komt, de oorspronkelijke oerbossen bijna volledig verdwenen zijn?

Ze zijn vervangen door productiebossen waardoor oorspronkelijke fauna en flora met uitsterven bedreigd zijn. Hetzelfde gebeurt overigens ook in Canada, Rusland, Indonesië, Brazilië en Chili.

Bron: www.west-vlaanderen.be

Afbeelding AA142

Wist u dat ...

... het nu, behalve voor natuurrubber dat al jaren wordt gerecycled, ook mogelijk is om synthetisch rubber te recyclen tot een gelijkwaardig 'nieuw' product?

Het synthetisch rubber wordt onder meer gebruikt in duurzame dakdekkingen en milieuverantwoordelijke bouw.

Tot dusver werd synthetisch rubber na bewezen diensten verwerkt tot

poeder en dan ingezet voor de productie van rubber tegels, straatmeubilair, e.d.

Maar nu is er een methode om het materiaal terug te brengen tot de oorspronkelijke bestanddelen die vervolgens kunnen worden ingezet voor hergebruik in nieuwe producten van dezelfde kwaliteit.

Voor meer informatie kunt u surfen naar www.afval.noordhoek.nl

Wist u dat ...

... Stichting Milieunet op haar website www.afvalcommunicatie.nl een goed overzicht biedt van campagnes die zijn uitgevoerd voor de gemeente Amsterdam (Stadsdeel Centrum) en de gemeente Arnhem. Verder is een

complete set communicatiemiddelen over de inzameling van afval, afvalscheidingsregels en het voorkomen van zwerfafval ontwikkeld. Het ontwerp sluit aan bij de algemene gemeentelijke huisstijl en

de daarbij toegestane kleuren. Bij de productie is rekening gehouden met een duurzaam gebruik voor o.a. informatiemarkten, beurzen, congressen of als permanente infotheek.

Afbeelding AA144

Afbeelding AA145

© Jaap Vegter / stichting Milieunet

Autobanden: onverwoestbaar veelzijdig

Rubberen autobanden kunnen sinds kort worden hergebruikt én gerecycled tot een gelijkwaardig product.

Bij hergebruik kunt u denken aan de kinderschommels en kruip-door-sluip-door gangetjes van gestapelde banden. Maar ook het gebruik van

autobanden als stootboei voor aangemeerde of aanmerende boten is een, overigens welbekend, voorbeeld van hergebruik.

Bij recycling kunt u denken aan de leuke rubberen potten die in Marokko worden vervaardigd via de stichting Butterfly Works, zie:

www.butterfly-works.org

Weliswaar niet opnieuw verwerkt, maar wel opnieuw toegepast zijn de autobanden die gesnipperd worden uitgestrooid in de rijbak. Bel voor meer info naar Bomiltech Recycling Systems, Robert Tab, 0543 56 99 20.

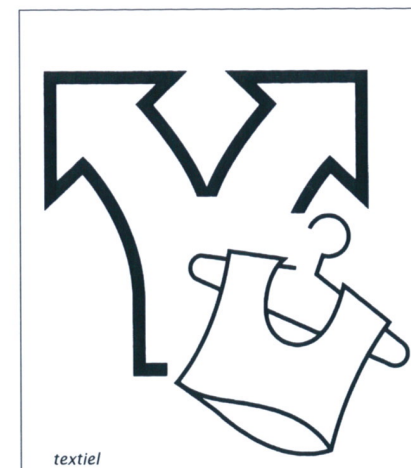
Tekst AA12

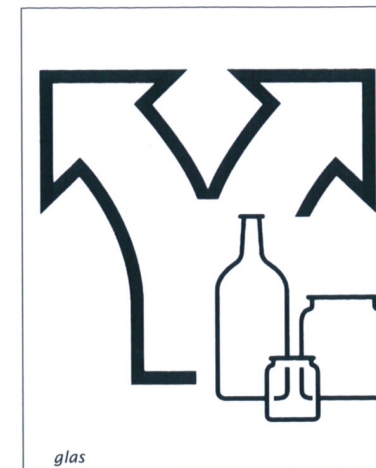
Afbeelding AA140

Afbeelding AA141

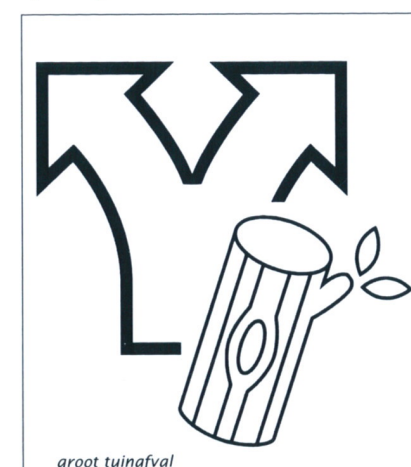
Afbeelding AA59

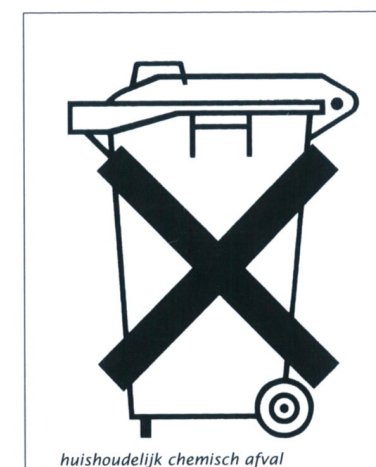
Afbeelding AA60

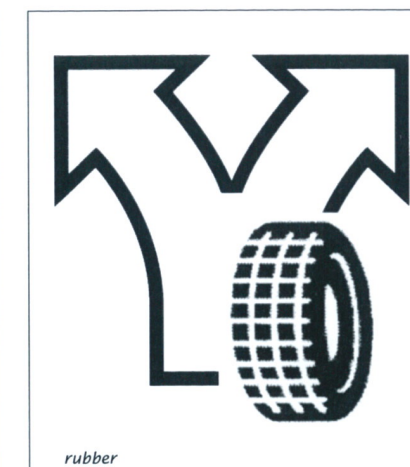
Afbeelding AA61

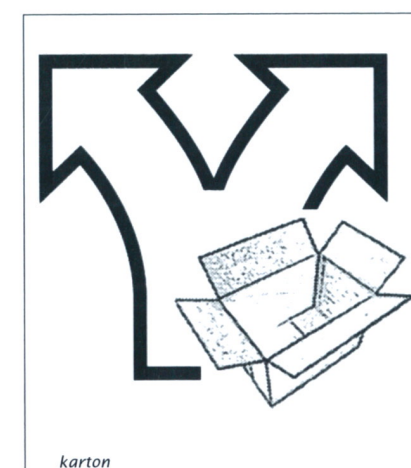
Afbeelding AA62

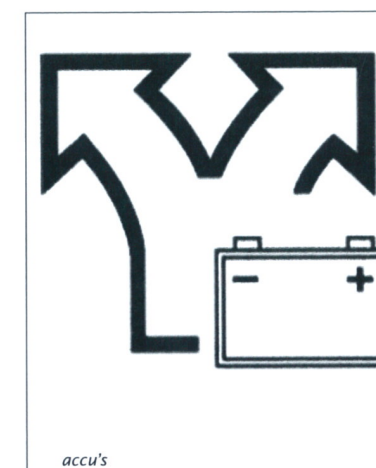
Afbeelding AA63

Afbeelding AA64

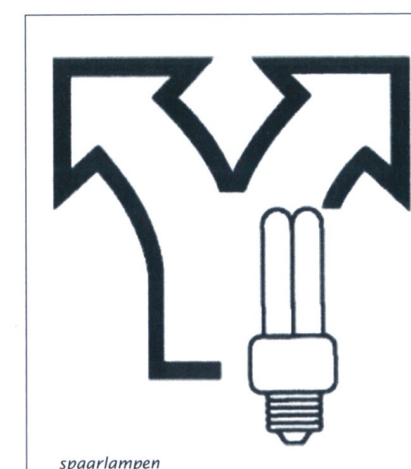
Afbeelding AA65

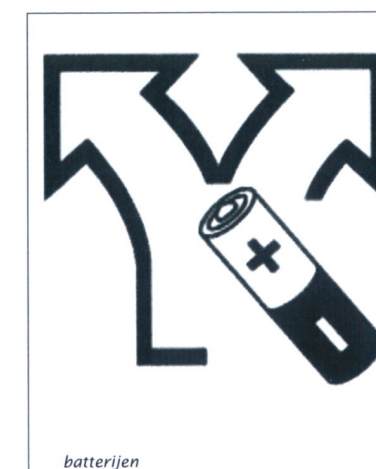
Afbeelding AA66

Afbeelding AA67

Afbeelding AA68

Afbeelding AA69

Afbeelding AA70

Afbeelding AA71

Afbeelding AA72

Afbeelding AA73

Afbeelding AA74

Afbeelding AA75

Afbeelding AA76

Afbeelding AA77

Afbeelding AA78

© Pim Schats / stichting Milieunet

Biologisch katoen

Het biologisch telen van katoen staat mijlenver af van de gangbare teelt.

Kunstmatige meststoffen, pesticiden en herbiciden worden niet gebruikt en schadelijke insecten worden bestreden met andere voor katoen onschadelijke insecten, zoals gaasvliegen en onzelieveheersbeestjes. Ook het kiezen van het juiste zaaimoment voorkomt plagen. Wordt de insectenpopulatie te groot, dan wordt die bestreden met aftreksels van plaatselijk voorkomende kruiden en planten.

Uitputting van de grond wordt tegengegaan door toepassing van wisselbouw: er worden regelmatig granen en peulvruchten verbouwd op de katoenvelden. Het plukken van de katoen gebeurt handmatig. De rest van de plant kan worden gebruikt als biologisch veevoeder.

De bedrijfsinitiatiefnemers van deze bio-katoen projecten garanderen de afname van de biologisch geteelde katoen en treden op als adviseurs voor het organisch telen en verwerken. Veelal zijn de boeren zelf participant in

het project. Voor de boeren is dat economisch interessant en het is de beste garantie dat zij de biologische richtlijnen zullen respecteren. De kostprijs van biologisch geteelde katoen ligt hoger dan die van de gangbare katoen. Duurzame landbouw kost immers meer, alleen al vanwege de kleinschaligheid. Daar bovenop komen de kosten voor de research, de begeleiding van de boeren, de omschakelingskosten en de kosten voor de certificaten.

Bron: www.motherearth.org

Tekst AA10

Duurkoop is goedkoop

Hoewel boeren voor hun biologische katoen 15 tot 25 procent hogere prijs krijgen, is dat alleen het geval wanneer het hele productieproces onder controle staat van onafhankelijke controle- en

keurmerkorganisaties. Afgezien van de meerprijs zijn de boeren veel minder geld kwijt aan bestrijding tegen ongedierte, want natuurlijke bestrijdingsmethoden zijn veel goedkoper dan

chemische bestrijdingsmiddelen. Daardoor kunnen ze financieel onafhankelijker blijven.

Bron: www.biologischkatoen.nl

Tekst AA11

Wist u dat ...

... linnen wordt gemaakt uit de vezels van de vlasplant? Het heeft een goed vocht opnemend en vochtdoorlatend vermogen. Nadeel: het kreukt snel. Voordeel: in vergelijking met katoen is de teelt van vlas milieuvriendelijker, want er zijn weinig bestrijdingsmiddelen nodig

en kunstmest is niet noodzakelijk. De overstap naar biologische teelt van vlas is dan ook goed te realiseren. Wanneer bij de bewerking van vlas tot linnen óók rekening wordt gehouden met het milieu, dan is er sprake van biologisch linnen. Tot dusver wordt dat nog niet op grote

schaal gedaan. Wanneer je zou moeten kiezen tussen gangbare katoenen kleding of gangbare linnen kleding, dan is er op basis van het milieuvoordeel tijdens de teelt van vlas, goede reden om te kiezen voor ... linnen!

Bron: www.goedewaar.nl

Afbeelding AA138

Wist u dat ...

... katoenteelt 2,5% van de oppervlakte landbouwgrond van onze planeet beslaat, terwijl 10% van de geproduceerde pesticiden worden gebruikt in katoenteelt? Katoen wordt vooral geteeld in China, de VS, Turkije, India, Oezbekistan en Pakistan, maar ook in Afrika en Zuid-Amerika. Soms moeten katoen-

planten op gangbare plantages 30 tot 40 keer per jaar worden bespoten met chemische bestrijdingsmiddelen, zoals de uiterst giftige ontbladeringsmiddelen die mechanische oogsten mogelijk maken ... hetzelfde middel dat werd ingezet tijdens de Vietnam Oorlog! De pesticiden vormen niet alleen een

groot gevaar voor de arbeiders, maar ook voor de omringende gemeenschappen. De toepassing ervan kan leiden tot vergiftiging, pesticiden in moedermelk, reproductieproblemen, e.d., en ook de fauna en het leefmilieu ondervinden daarvoor grote schade.

Bron: www.motherearth.org

Afbeelding AA139

Wist u dat ...

... 50% van de netto opbrengsten van via KICI ingezamelde kleding is bestemd voor Amnesty International?

Ontwikkelingsorganisaties zoals Hivos en Gered Gereedschap ontvangen ieder 4,5%. De rest wordt besteed aan projecten van organisaties en gemeenten die hierom vragen en die voldoen aan door KICI opgestelde criteria. Veder is er een potje om bij rampen en (andere) noodsituaties direct een financiële bijdrage te kunnen leveren aan de slachtoffers.

Bron: www.kici.nl

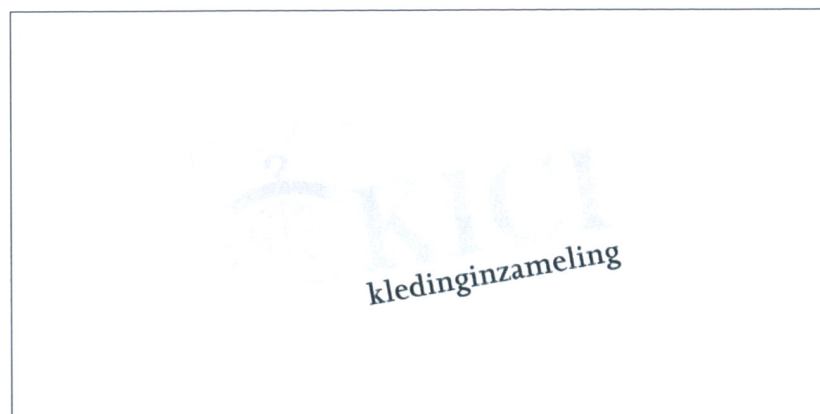
Afbeelding AA131

Wist u dat ...

... KICI in 2000 als eerste kledinginzamelaar in Nederland het CBF-keurmerk heeft gekregen?

Op www.kici.nl kunt u zien waar de kledingcontainers van KICI bij u in de gemeente staan.

Afbeelding AA132

Afbeelding AA133

Tip

Kinderen groeien heel snel. Je hoeft dus niet met een heel grote uitzet te beginnen. Vaak kan je spulletjes lenen of ruilen op tweedehandsbeurzen voor baby- en kinderkleertjes. Een groot voordeel van tweedehandse kleding is, dat die zijn

deugdelijkheid al bewezen heeft: wat nog goed is, zal ook goed blijven.

Kies wel het liefst voor natuurlijke materialen, zoals katoen en wol. Ook zijde, linnen en hennep zijn van natuurlijke oorsprong. Deze stoffen

ademen beter dan andere (meestal synthetische) stoffen. Ze nemen beter het zweet op en veroorzaken minder huidirritaties.

Bron: <http://www.velt.be/babyboekje/kleding.htm>

Afbeelding AA134

Bio-t-shirts

'Voor Moeder Aarde' t-shirts zijn gemaakt van bio-katoen. De boeren gebruiken geen kunstmest, bestrijdingsmiddelen of ontbladeringsmiddelen voor de katoenteelt. In plaats daarvan telen ze de katoen volgens natuurlijke teeltmethoden zoals wisselbouw, plantenextracten en insecten. In tegen-

stelling tot de gebruikelijke katoenteelt is de teelt van bio-katoen niet schadelijk voor mens en milieu. Ook is de kleding vrij van schadelijke stoffen, omdat het is gekleurd met verf waarin geen zware metalen voorkomen. Het is dus de ideale oplossing voor een gevoelige huid. De Voor Moeder Aarde

t-shirts zijn gemaakt van katoen dat afkomstig is van 100 procent gecertificeerde biologische landbouw (EG verordening 2092/2091). Alle stappen in het productieproces van het bio-katoen worden gecontroleerd en gecertificeerd door Stichting SKAL.

Bron: www.motherearth.org

Tekst AA09

Tip

Er zijn diverse sites waarop informatie is te vinden over milieuvriendelijk katoen en milieuvriendelijk en verantwoord gefabriceerde kleding. www.namaste-tce.nl, www.go-gps.nl, www.organiccotton.org, www.patagonia.com, www.polartec.com
Bron: www.allesduurzaam.nl

Afbeelding AA135

Tip

Check je kleding met de Katoenchecker! Met de campagne 'Merkwaardig' laat Goede Waar & Co zien welke kledingmerken mens- en milieuvriendelijke kleding maken.

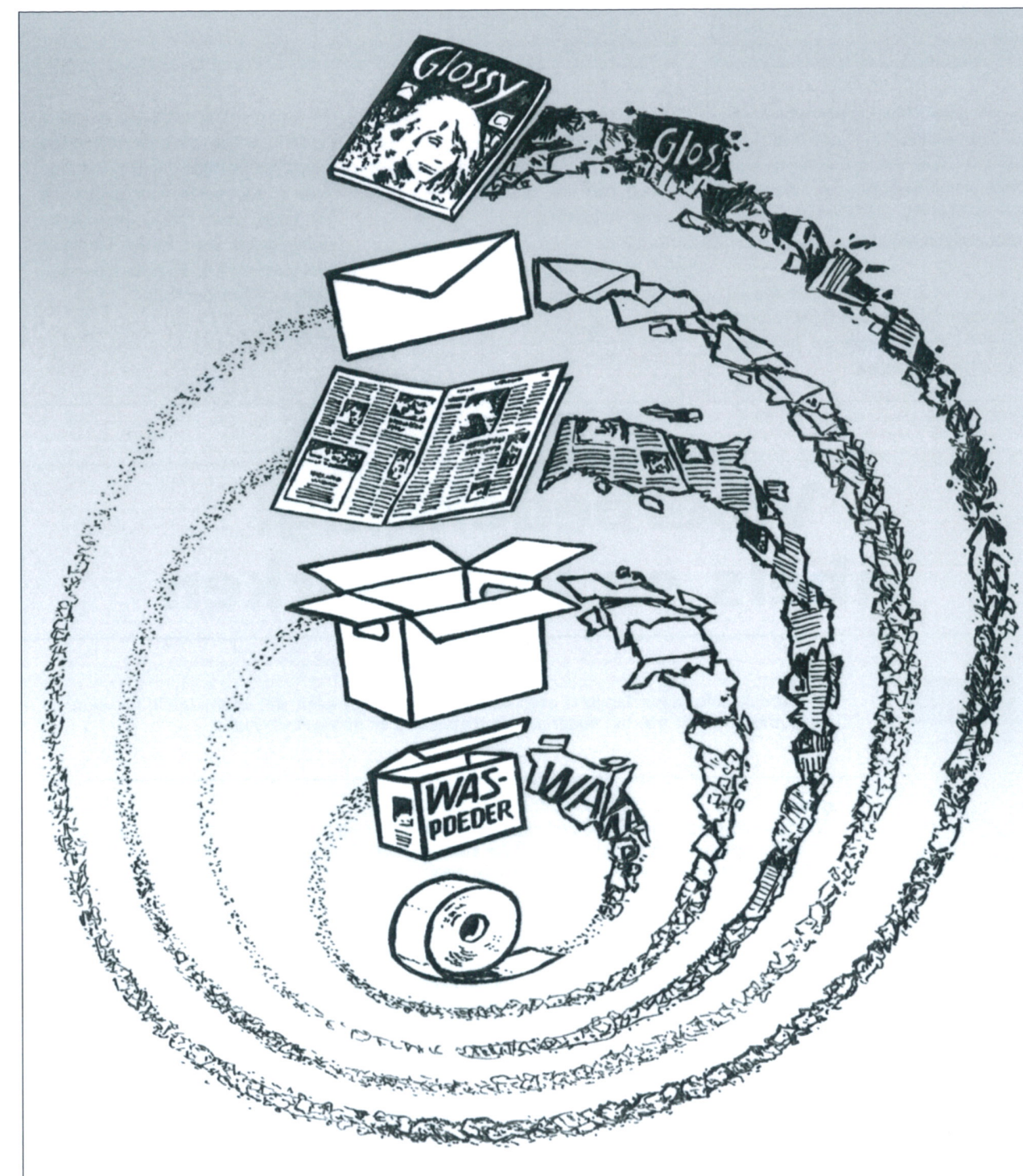
Bron: www.goedewaar.nl

Afbeelding AA136

Tip

Biologische katoenen kleding en gerecycled fleece zijn te verkrijgen in de betere outdoor-speciaalzaken. Kijk voor informatie op www.patagonia.com, kies vervolgens voor Europa en dan voor Nederland om te zien waar de (sport)kleding wordt verkocht.
Bron: www.allesduurzaam.nl

Afbeelding AA137

Zes keer plezier van papier...

...dankzij de papierbak.

Afbeelding AA79

Wist u dat ...

...de gemiddelde gebruiksduur van vloerbedekking in Nederland acht jaar is? Veel vloerbedekkingen kunnen echter tientallen jaren meegaan en worden dus vaak vervangen voordat ze versleten zijn.

Een niet aan mode onderhevige en duurzame vloerbedekking is dan ook een milieuvriendelijke en financieel aantrekkelijke keuze.

Afbeelding AA80

Wist u dat ...

... op het overgrote deel van het tapijt dat in Nederland wordt gefabriceerd op de rug ervan of op het etiket een logo met een groen boompje staat met de tekst GUT?

GUT staat voor de Europese vereniging voor tapijt en milieu.

Het houdt in dat het tapijt is geproduceerd onder zo milieuvriendelijke mogelijke omstandigheden. Het logo staat er bovendien voor garant dat het tapijt geen milieu vervuilende stoffen bevat zoals asbest, vluchtige koolwaterstoffen, bezwaarlijke verfstoffen of formaldehyde.

Afbeelding AA81

Vloerbedekking: labels en keurmerken

	PIT PIT (Produkt Informatie Tapijt) is geen milieukeurmerk. Het geeft wel informatie in de vorm van symbolen over o.a. het materiaal, de toepassing en de eigenschappen.
	GUT GUT (Gemeinschaft Umweltfreundlicher Teppichboden) stelt eisen aan tapijt met betrekking tot een maximaal gebruik van schadelijke stoffen, energiegebruik en watergebruik. 75% van de tapijtproducenten passen momenteel de eisen van het GUT-label toe op hun tapijt.
	FSC FSC (Forest Stewardship Council) streeft naar wereldwijd verantwoord bosbeheer, dat rekening houdt met milieu, een sociale dimensie heeft en economisch haalbaar is. Het logo garandeert de consument dat houten vloeren of parket zijn gemaakt van hout uit duurzaam beheerde bossen.
	Keurhout De Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen beoordeelt certificaten voor duurzaam bosbeheer aan de hand van eisen van de Nederlandse overheid. Met het Keurhout-logo weet de consument of het hout daadwerkelijk duurzaam geproduceerd is.
	Milieukeur Milieukeur stelt eisen aan linoleum en marmoleum met betrekking tot het energieverbruik bij de productie, de uitstoot van oplosmiddelen, het gebruik van zware metalen, verpakking, productinformatie en kwaliteit.
	De Zwaan De Zwaan (Nordic Swan Label) is het milieukeurmerk van Scandinavië. De eisen zijn vergelijkbaar met die van het Nederlandse Milieukeur.
	Rugmark Het Rugmark-keurmerk geeft aan dat een tapijt is geproduceerd zonder kinderarbeid.

Afbeelding AA82

Wist u dat ...

... er vanuit Brussel is besloten dat alle batterijen voortaan moeten worden ingezameld en gerecycled? De producenten worden hiervoor verantwoordelijk gesteld. Verder mogen draagbare batterijen geen cadmium meer bevatten, behalve als ze bedoeld zijn voor medische apparatuur, alarmsystemen en draadloos gereedschap.

In Nederland zijn de producenten reeds verantwoordelijk voor de inzameling en de recycling van batterijen.

Bron: Informatiebulletin AFVAL Informatief januari 2005

Afbeelding AA124

Tip

De tien dichtstbijzijnde inleverpunten van uw lege batterijen zijn te vinden op **www.legebatterijen.nl**

Door het intypen van de vier cijfers van uw postcode krijgt u een overzicht van de adressen, met daarbij een plattegrond of bel voor informatie naar 0800 022 50 01.

Afbeelding AA125

Tip

Lege batterijen zijn op heel wat locaties in te leveren, zoals:

- supermarkten
- diverse winkels (speelgoedwinkels, doe-het-zelf zaken, de fotohandel en winkels met huishoudelijke artikelen)
- het gemeentelijk KCA-depot
- de chemokar
- via uw kinderen op de basisschool
- enkele honderden campings

Bron: STIBAT folder: Lege batterijen? Lever ze in en win.

Afbeelding AA126

Wist u dat ...

... vanaf januari 2005 op de meeste van de in het Besluit genoemde apparaten met batterijen geen verwijderingsbijdrage meer wordt geheven? Op de batterijen zelf blijft de beheerbijdrage wél van kracht. Meer weten? Surf dan naar **www.minvrom.nl**

Bron: Bulletin STIBAT, maart 2005

Afbeelding AA127

Wist u dat ...

... er vorig jaar in Nederland bijna 90 miljoen lege batterijen ingeleverd zijn om te recyclen?

Bron: Stibat

Afbeelding AA128

Wist u dat ...

... er gemiddeld 16 lege batterijen in een huishouden liggen?

Dit betekent dat er in Nederland ruim 100 miljoen lege batterijen in laatjes, doosjes en in kasten liggen.

Bron: Stibat

Afbeelding AA129

Afvalscheiding/mobieltjes

Afbeelding AA130

Uw oude GSM is geld waard!

In mobieltjes zit tantalum verwerkt, dat wordt gewonnen uit coltan, een erts. Recycle-bedrijven kunnen deze stof uit oude mobieltjes hergebruiken. Hierdoor zal de vraag naar nieuw gewonnen tantalum verminderen. Oude mobieltjes leveren dus geld op en daarmee kunt u verschillende goede doelen steunen. Zo kunt u bijvoorbeeld uw oude mobiel inleveren bij Rotterdam Zoo, Ecomare of Stichting AAP. Kijk voor meer informatie over de acties op **www.ecomare.nl**, **www.rotterdamzoo.nl** of **www.aap.nl**

Tekst AA08

Batterijen horen niet in de vuilniszak

Lege batterijen moeten apart worden ingeleverd. Ze kunnen namelijk stoffen bevatten, die schadelijk zijn voor het milieu.

Bovendien kan 60 - 80% van de metalen in batterijen worden teruggewonnen voor hergebruik. In Nederland kunt u op zo'n 11.000 locaties lege batterijen inleveren, waaronder winkels, supermarkten, scholen en campings.

Voor meer informatie over batterijen kunt u contact opnemen met Stichting Batterijen (Stibat), tel: 0800 022 5001 of kijk op:

www.legebatterijen.nl

Afbeelding AA120

Tips

- Bewaar lege batterijen op een centrale plek in huis en lever ze regelmatig in.
- Voorkom dat batterijen nat worden en gaan roesten.
- Plak de polen van lege batterijen uit video- en foto-apparatuur en mobiele telefoons af.
- Laat geen batterijen in apparatuur zitten als deze gedurende langere tijd niet wordt gebruikt.

Bron: Stibat

Afbeelding AA121

Wist u dat ...

...er luiers met EKO-keurmerk op de markt zijn? Dit houdt in dat de luier ongebleekt is en dat er geen chemicaliën gebruikt zijn bij het voorkrimpen. Ook is het katoen van de luier zonder bestrijdingsmiddelen en kunstmest geteeld. Luiers met EKO-keurmerk kunt u kopen bij de grotere natuurvoedingswinkels.

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA83

Wist u dat ...

... een vuile luier een beter lot verdient dan de vuilnisbak? Uit elke 100 kilo incontinentieafval wint luierrecyclingbedrijf Knowaste 25 kilo papierpulp en 13 kilo plastic terug.

Er blijft een afvalstroom over van 3 kilo houtpulp, 4 kilo urine en fecaliën en 2 kilo absorptiemateriaal.

Afbeelding AA84

Tip

De milieubelasting van katoenen luiers is te verminderen door:

- de luiers op 60 graden te wassen in plaats van op 90 graden en ze niet machinaal te drogen
- luiers van EKO-katoen te gebruiken.

De milieubelasting van wegwerpluiers is te verminderen door:

- wegwerpluiers gescheiden in te zamelen voor luierrecycling

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA85

Wist u dat ...

... tussen de 15 en 20% van de ouders kiest voor wasbare luiers? Globaal genomen is de milieubelasting van wegwerpluiers en wasbare luiers ongeveer even groot. Van wasbare luiers kan de milieubelasting worden verminderd door ze niet onnodig heet te wassen of machinaal te drogen en door EKO-katoenen luiers en/of tweedehands luiers te gebruiken. Van wegwerpluiers kan de milieubelasting worden verminderd door ze gescheiden in te leveren. Dit kan in ongeveer 80 gemeenten. Informeer hiernaar bij uw gemeente.

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA86

Wist u dat ...

... per 1000 kilo luieraafval 200 kilo papier, ruim 800 liter water en een hoeveelheid energie gelijk aan 190 liter diesel aan besparingen kan worden gerealiseerd?

Als de fabriek op volle capaciteit draait betekent dit dat er per jaar zo'n 230.000 bomen kunnen blijven staan. De energie die bespaard wordt, kan een dorp met 10.000 inwoners een jaar van stroom voorzien.

Bron: www.knowaste.nl

Afbeelding AA87

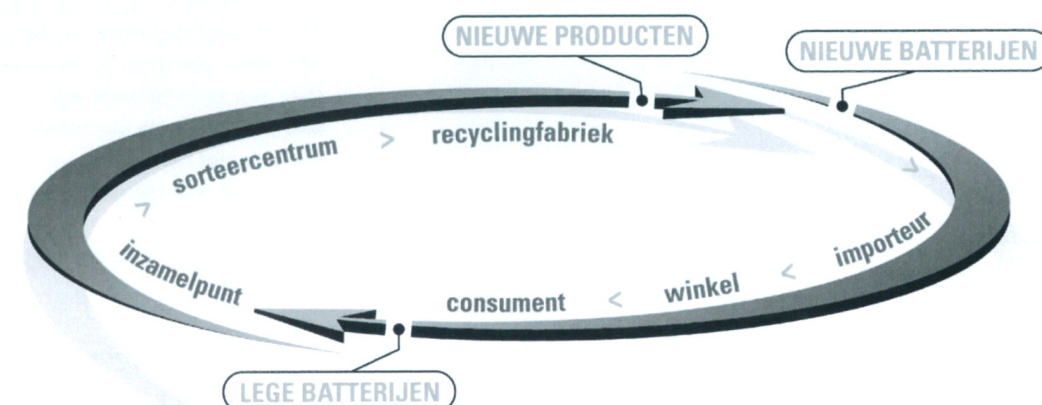
Wist u dat ...

... twaalfhonderd zorginstellingen, zevenhonderd crèches en honderd gemeenten in Nederland gebruikte luiers (laten) inzamelen en door Knowaste laten recycleren tot papierpulp, compost en plastic? De fabriek kan per uur 50.000 volle luiers verwerken. Het transport van de luiers naar Knowaste in Arnhem betekent heel wat kilometers, maar de milieuvordelen van luierrecycling wegen daar wel tegenop. Meer weten? Surf dan naar:

www.knowaste.nl

Bron: Luiers uit Klein en Groot, 02/2005

Afbeelding AA88

© Stichting Batterijen / stichting Milieunet

Afbeelding AA122

OUDE
BATTERIJEN?

© Roel Seidell / stichting Milieunet

Afbeelding AA123

Afbeelding AA89

© Olivier Rijken / stichting Milieunet

Surftips

www.watkostenluiers.nl

O.a. prijzen, kostenberekeningen en aanbiedingen van diverse merken wegwerpluiers.

www.knowaste.nl

Hier kunt u zien of uw gemeente een apart luierinzamelingssysteem heeft.

katoenenluiers.pagina.nl/ en http://groups.yahoo.com/group/katoenen_luiers
Startpagina's m.b.t. katoenen luiers.

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA90

Wist u dat ...

... er sinds januari 2004 niet meer mag worden gehandeld in kwikhoudende producten, zoals thermometers en schakelaars? Kwikhoudende producten die vóór 1 januari 2003 zijn aangeschaft en in gebruik zijn genomen, mogen nog wel worden gebruikt, maar de gebruikers van deze producten worden dringend verzocht om ze ooit met het chemisch afval mee te geven en ze dus niet met het huisvuil weg te gooien.

Afbeelding AA91

Wist u dat ...

... asbesthoudende huishoudelijke apparaten, zoals haardrogers, strijkijzers en warmhoudplaatjes die ouder zijn dan 15 jaar, net als andere apparaten gescheiden kunnen worden ingeleverd bij de gemeente of bij aankoop van een nieuw apparaat in de winkel?

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA92

Wist u dat ...

... voor het aanbieden van asbesthoudend afval, hoe gering ook, eerst moet worden overlegd met de gemeente? De verpakkingsvoorschriften en meestal ook het verpakkingsmateriaal worden door de gemeente ter beschikking gesteld. Als het asbesthoudend materiaal volgens de voorschriften is verpakt, mogen particulieren het meestal gratis inleveren bij het gemeentelijk afvaldepot als klein chemisch afval.

Bron: www.milieucentraal.nl

Afbeelding AA93

Wist u dat ...

... kwikhoudende producten zoals thermometers en schakelaars niet meer mogen worden verkocht, maar dat de verkoop van kwikhoudende TL-buizen en spaarlampen wel is toegestaan?

Afbeelding AA94

Tip

Wie (beroepsmatig) behoefte heeft aan een overzichtstabel van gevaarlijk afval, kan daarvoor naar de site www.avax.nl

Afbeelding AA95

Wist u dat ...

... Brussel vanaf 1 juli 2006 bepaalde chemische stoffen in elektrische apparaten verbiedt? Het betreft stoffen zoals lood, kwik en PBB's.

Bron: Financieel Dagblad (13/08/05)

Afbeelding AA96

KCA

Klein chemisch afval (KCA) is huishoudelijk afval waar chemische stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de gezondheid en voor het milieu. Voorbeelden zijn batterijen, medicijnen, verf en motorolie. Op producten die als klein chemisch afval moeten worden behandeld staat

het KCA-logo (een container met een kruis erdoor). Spaarlampen en oplaadbare batterijen behoren ook tot het KCA. Al zijn ze milieuvriendelijker dan gewone gloeilampen en batterijen, ze bevatten nog altijd chemische stoffen. Gemeenten zijn verplicht KCA van huishoudens gescheiden in te zame-

len. Ze mogen zelf bepalen hoe ze de inzameling regelen. Sommige gemeenten hebben een KCA-depot, andere halen KCA op. Informeer bij uw gemeente hoe de inzameling er is geregeld.

Bron: www.vrom.nl

Tekst AA06

GEK OP BLINKENDE TEGELTJES? PAS OP...

Afbeelding AA97

©Roel Seidell / stichting Milieunet

Tip

In vlakglascontainers wordt nogal eens bitumen aangetroffen. Vervuiling van bitumen levert tijdens het recyclingproces van vlakglas problemen op. Het materiaal kleef aan de machines waardoor ze minder goed functioneren en vaker gereinigd moeten worden. Daarom wordt vlakglas dat is vervuild met bitumen niet langer meer gerecycled maar gestort als restafval.

En die stortkosten worden doorberekend aan de contractant.

Wanneer u (als contractant) vlakglas gescheiden wil inzamelen, verwijder dan eerst het bitumen en gooi het bij het restafval.

NB: kit van isolatieglas en kitresten op renovatieglas hoeven niet verwijderd te worden.

Afbeelding AA115

Wist u dat ...

... vlakglas bij glas(groot)handels, glasproducenten, grote milieustraten, verschillende gevelbedrijven, gevelbouwers en glaszetters kosteloos kan worden ingezameld? Vlakglas Recycling Nederland heeft voor die inzamelpunten gezorgd en consumenten kunnen van deze regeling gebruik maken tot eind 2007. De exacte locaties van de inzamelpunten zijn te vinden op www.vlakglasrecycling.nl

Bron: Informatiebulletin AFVAL Informatief september 2004

Afbeelding AA116

Afvalscheiding/verpakkingsglas & porselein

Wat hoort er wel in de glasbak en wat niet:

TIP: Hang deze kaart bij de afvalbak of de plek waar het glas wordt verzameld

GLASBAK

WEL

Alleen eenmalige glazen verpakkingen horen in de glasbak. Dat zijn lege potjes en flessen waar bijvoorbeeld levensmiddelen of cosmetica in hebben gezeten en waar geen statiegeld op zit. Dus:

- Keukenglas, zowel groot als klein, bijvoorbeeld potjes en flessen van:
 - Spaghettisous
 - Appelmoe
 - Olijfolie
 - Sambal
 - Kruidenpotjes
 - etc.
- Drankenglas, bijvoorbeeld flessen van:
 - Wijn
 - Mixdrankjes
 - Vruchtensappen
 - Bier zonder statiegeld
 - Roosvicee
 - etc.
- Badkamerglas, bijvoorbeeld:
 - (Dag-)cremepotjes van doorzichtig glas
 - Deodorantrollers van glas
 - Parfumesflesjes, ook "monstertjes"
 - Medicijnflesjes van glas
 - etc.

GLASBAK

DUS NIET

- Gebroken ruiten (Kristallen) glazen
- Kapotte gloeilampen
- TL-buizen
- Ovenschalen
- Jeneverkrullen
- Theekopjes en ander serviesgoed (porselein)
- Vazen en bloempotten
- Spiegels
- En andere rotzooi!

N.B. Houd rekening met anderen: gooi glas niet vroeger dan 8.00 uur 's ochtends en niet later dan 20.00 uur 's avonds in de glasbak!

Voor alle glazen verpakkingen geldt: het liefst zo schoon mogelijk, en zonder doppen en dekseltjes.

Verpakkingsglas is eindelijk...

www.glasbak.nl

Afbeelding AA117

© Stichting Kringloop Glas / stichting Milieunet

Wist u dat ...

... serviesgoed niet in de glasbak thuis hoort? Gooi een porseleinen bord dan ook niet in de glascrusher. Het bord belandt dan in tientallen stukjes in de glasbak en moet dus ook met tientallen handelingen verwijderd worden uit het glas.

Pas dan is het glas geschikt voor recycling.

Afbeelding AA118

Wist u dat ...

... glas eigenlijk geen afval is, maar een belangrijke grondstof? Bij de recycling van het glasbakglas worden de grondstoffen kalk, zand en soda bespaard. Glas dat van grondstoffen is gemaakt is niet te onderscheiden van glas dat van gerecycled glas is gemaakt. Bovendien gaat bij elke 10% scherven het energieverbruik met 2,5% omlaag.

Bron: stichting Promotie Glasbak

Afbeelding AA119

© Stichting Kringloop Glas / stichting Milieunet

Afbeelding AA109

Wist u dat ...

... er in Nederland per jaar 500 miljoen kilo glazen, flessen en potten worden gebruikt?

Afbeelding AA110

Tip

Hou rekening met anderen en gooi geen glas voor 8 uur 's ochtends of na 8 uur 's avonds in de glasbak.

Afbeelding AA111

Glasbaktip

Gooi alleen glazen verpakkingen waarin levensmiddelen of dranken hebben gezeten in de glasbak.

Verwijder eerst kurken, deksels of doppen. Doe bij voorkeur alleen schoon glas zonder etensresten in de glasbak.

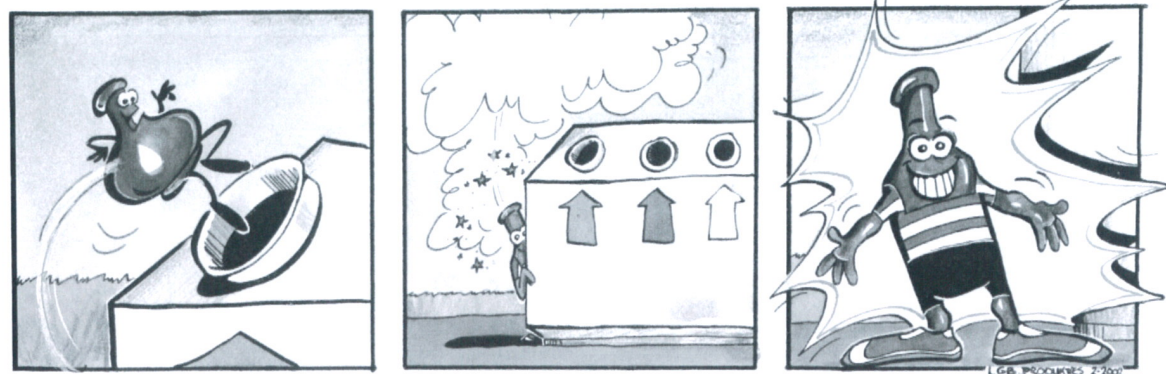
Afbeelding AA112

Glasbaktip

Als bij u in de gemeente afzonderlijke glasbakken staan voor wit, bruin en groen glas, dan is het

belangrijk om uw glas op kleur te scheiden. Rood en blauw glas kunnen bij het groene glas.

Afbeelding AA113

Glas vernieuwt zich keer op keer

© Stichting Kringloop Glas / stichting Milieunet

Afbeelding AA114

CATEGORIE

WAT MAG WEL BIJ HET KLEIN CHEMISCH AFVAL

1. Huishouden

Batterijen
(Batterijen kunt u inleveren bij veel foto-winkels, doe-het-zelf zaken en supermarkten waar speciale batterijenboxen staan)
Spaarlampen/energiezuinige lampen (ze bevatten zware metalen en zijn dus schadelijk voor het milieu)
TL-buizen
Vloeibare gootsteenontstopper
Lampenolie
Petroleum
Bestrijdingsmiddelen/insecticiden

2. Medicijnkastje

Medicijnen
(Medicijnen kunt u ook bij de apotheek inleveren)
Kwikthermometers
Injectienaalden

3. Doe-het-zelf

Verf, lak, beits en houtverduurzamingsmiddelen
Bij verven gebruikte producten zoals terpentijn, thinner, verfabijtmiddel, verfverdunder, kwastreiniger, kwast-ont-harder en wasbenzine
Kwikschakelaars
Gebruikte kwasten en lege verfblikken horen niet bij het KCA. Opgedroogde verf bevat maar heel weinig milieu-belastende stoffen.

4. Hobby

Fotofixeer
Foto-ontwikkelaar
Etsvloeistoffen zoals salpeterzuur en zwavelzuur
Zoutzuur

5. Vervoer

Accu's
Benzine
Motorolie / afgewerkte olie / remolie
Oliefilters

Afbeelding AA98

Bron: www.milieutraal.nl

SJEF & Z'N PA

Afbeelding AA99

© Roel Seidell / stichting Milieunet

Afbeelding AA100

Wist u dat ...

... er wel 50 soorten oud papier en karton bestaan die allemaal geschikt zijn om een specifiek eindproduct van te maken? Bijvoorbeeld: van glossy magazines worden verpakkingsmaterialen en krantenpapier gemaakt, maar van printerpapier kan opnieuw hoogwaardig kantoorpapier worden gemaakt.

Bron: Papier spreekt #52.
ModoVanGelder

Afbeelding AA101

Wist u dat ...

... glossy magazines teveel bewerkingen moeten ondergaan om weer tot bruikbaar papier te kunnen worden omgetoverd? Daarom is het beter dat ze worden gebruikt om tissues, krantenpapier of kartonnen verpakkingsmateriaal van te maken.

Bron: Papier spreekt #52.
ModoVanGelder

Afbeelding AA102

Wist u dat ...

... na 6 à 7 keer hergebruik het papiermateriaal zo beschadigd is dat er geen papier meer van kan worden gemaakt?

Daarom wordt het versleten vezelmateriaal gebruikt voor de kartonfabricage.

Bron: Papier spreekt #52.
ModoVanGelder

Afbeelding AA103

PAPIER IS GEDULDIG.

De mens is een nieuwsgierig beestje. We willen graag alles weten. En in die behoefte wordt meer dan voorzien. Daarbij zou je je kunnen afvragen of al dat grote nieuws het papier wel waard is

waarop het gedrukt is. Maar maak je geen zorgen. Want papier laat zich bijna onvermoeibaar opnieuw gebruiken. Voor geheime rapporten maar ook voor onthullingen. Voor stuurverromans maar

ook voor wereldliteratuur. Voor kalenders en voor wc-papier. En voor de feestelijke verpakking van bloemen. Het geduld van papier is bijna eindeloos. **Steeds weer plezier van karton en papier.**

EEN PUBLICATIE VAN INFORMATIECENTRUM PAPIER EN KARTON • 1221 CHAQUET • WWW.PAPERINFO.NL • PARTICIPANTEN: STICHTING PAPIER RECYCLING NEDERLAND, VERENIGING VAN NEDERLANDSE PAPIER- EN KARTONFABRIEKEN, VERPAKKINGS- EN KARTON- KONINKRIJKE, KUNST- EN CULTUUR- EN ONTWERP- VERBOND

Afbeelding AA104

Tips voor papierbesparing thuis en op het werk

- Plak een ja/nee of een nee/nee sticker op uw brievenbus als u genoeg hebt van al die krantjes, folders en reclamedrukwerken.
- Neem gezamenlijk een abonnement op een krant of tijdschrift. Dit bespaart ook heel wat euro's.
- Gebruik de achterkant van gebruikt printerpapier als kladpapier voor notities, boodschappenlijstje of als tekenpapier voor de kinderen.
- Print alleen als het nodig is.
- De meeste kopieermachines en printers kunnen tegenwoordig tweezijdig kopiëren.

Afbeelding AA105

Wist u dat ...

... verenigingen, scholen en kerken nog steeds een heel belangrijke rol spelen bij het gescheiden inzamelen van oud papier bij huishoudens? Vooral buiten de steden wordt op deze wijze aan gescheiden papierinzameling gedaan. Op jaarbasis verzamelen vrijwilligers zo'n 40% in van de inzameling bij huishoudens. Dat is omgerekend in kilo's 500.000 ton oud papier van hoge kwaliteit en het levert de verenigingen, scholen en kerken in totaal 15 miljoen euro extra op. Voor hen vormt de inzameling van oud papier dus een belangrijke bron van inkomsten.

Bron: PakAan, december 2004

Afbeelding AA106

Afbeelding AA107

Papierkunst

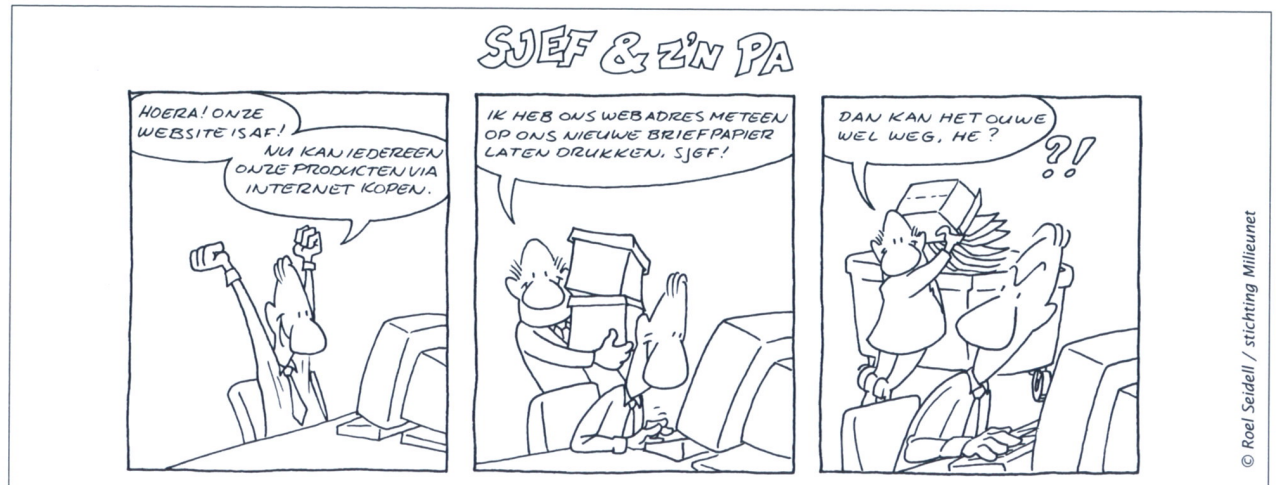
Papier bestaat al door de eeuwen heen. Voorheen gebruikte men o.a. perkament en papyrus om gegevens over te dragen. Tegenwoordig is het gebruik van papier zoveel meer dan alleen documentatie. Heeft u er weleens bij stilgestaan dat u met papier, verpakkingsmaterialen, magazines en oude kranten ook veel leuke dingen kunt doen?

Dat is weer eens een andere vorm van recylen.

Papierkunst staat voor creatieve bezigheden die zich concentreren op het (her)gebruik van papier. Wat dacht u van uw eigen kaarten maken van overgebleven karton of een Scrapbook of collage met materiaal uit tijdschriften?

Er is veel leuk beeldmateriaal dat u kunt gebruiken om uw fotoboeken op te leuken. Met de kinderen van oude kranten papier maché maken is ook een klassieker. Kijkt u voor inspiratie eens op www.papierkunst.verzamelgids.nl, www.plakboek.pagina.nl of www.creatiefnet.nl

Tekst AA07

Afbeelding AA108